

ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนและช้อยกเว้น

กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นทรัพย์สินที่ให้อำนาจแก่เจ้าของทรัพย์สินในการที่จะโอนขายจำหน่ายกักตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินนั้น ซึ่งในบทก่อนได้กล่าวถึงการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินว่าอาจได้มาโดยนิติกรรมหรือได้มาโดยผลของกฎหมาย ซึ่งการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่นมีหลักกฎหมายอยู่ว่า "Assignatus uttitur jure auctoris (An assignee is clothed with the righte of his assignor)"

"ผู้รับโอนย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับผู้โอน" หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเท่านั้นที่มีอำนาจจำหน่ายทรัพย์สินของตนได้ ฉะนั้นในการทำสัญญาซื้อขายผู้ซื้อจะต้องทำสัญญาซื้อขายกับเจ้าของหรือตัวแทนหรือผู้มีอำนาจขายเท่านั้น หากไปทำสัญญาซื้อขายกับผู้ที่มีชื่อเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือไม่มีอำนาจขายย่อมไม่ทำให้ผู้ซื้อได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อ ซึ่งในเรื่องนี้มีสุภาษิตเป็นหลักกฎหมายทั่วไปว่า "ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน" (nemo dat quod non habet) อันมีความหมายว่า ถ้าผู้โอนไม่มีสิทธิหรือไม่อยู่ในฐานะจะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้ใดแล้วผู้ที่รับโอนทรัพย์สินนั้นไว้ย่อมไม่มีทางได้กรรมสิทธิ์ เพราะเมื่อผู้โอนเองยังไม่มีสิทธิอะไรในทรัพย์สินแล้ว ดังนั้นผู้รับโอนจะมีสิทธิก็ยิ่งไปกว่าผู้โอนได้อย่างไร สุภาษิตกฎหมายนี้ได้กลายเป็นหลักกฎหมายสำคัญอันหนึ่งซึ่งกฎหมายของนานาประเทศต่างยอมรับและได้บัญญัติรับรองหลักกฎหมายดังกล่าวโดยทั่วกัน แต่เนื่องจากความจำเป็นในทางเศรษฐกิจการค้ากฎหมายของนานาประเทศก็ได้บัญญัติช้อยกเว้นให้กรรมสิทธิ์ของเจ้าของเดิมสิ้นไปและกลับไต่กับบุคคลอื่น เฉพาะพฤติการณ์พิเศษโดยสุจริตซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ซึ่งจะได้อีกกล่าวต่อไป เนื่องจากหลักกฎหมายผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนและช้อยกเว้นที่เกี่ยวข้องกับระบบการโอน

กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินซึ่งแต่ละระบบจะให้ความคุ้มครองเจ้าของกรรมสิทธิ์และบุคคลภายนอกไว้ต่างกัน ผู้เขียนจึงขอแยกอธิบายออกเป็นสองระบบตามระบบการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทางสัญญา

1. ระบบสัญญาเก็บ

1.1 ความหมายของบทบัญญัติกฎหมายของอังกฤษ

อังกฤษแต่เดิมตั้งแก่นก่อนที่ร่างพระราชบัญญัติซื้อขาย ปี ค.ศ. 1893 จะออกใช้บังคับนั้น หลักกฎหมายของโกแซลซอนได้วางหลักคุ้มครองเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไว้ และเมื่อได้ออกกฎหมายพระราชบัญญัติซื้อขาย 1893 ก็ได้บัญญัติคุ้มครองเจ้าของกรรมสิทธิ์ไว้ในมาตรา 21 (1) ของพระราชบัญญัตินี้ไว้ว่า

"ภายใต้บังคับของบทบัญญัติอื่นในพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่ผู้ขายไม่ใช่เจ้าของ และไม่มีอำนาจที่จะขาย ผู้ซื้อย่อมไม่มีสิทธิ์ดีกว่าผู้ขาย เว้นแต่เจ้าของทรัพย์สินจะถูกจำกัดมิให้ปฏิเสธว่าผู้ขายมีอำนาจโดยชอบ"¹

หลักกฎหมายมาตรา 21 (1) นี้ได้รับการวิจารณ์ว่าเป็นหลักกฎหมายที่มาจากหลัก "ผู้รับโอนไม่มีสิทธิ์ดีกว่าผู้โอน" แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 21 (1) โดยละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่าหลักกฎหมายเรื่อง "ผู้รับโอนไม่มีสิทธิ์ดีกว่าผู้โอน" มีความหมายกว้างกว่าบทบัญญัติมาตรา 21 (1) เพราะหลักเรื่อง "ผู้รับโอนไม่มีสิทธิ์ดีกว่าผู้โอน" ครอบคลุมถึงกรณีที่เจ้าของไม่สามารถที่จะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่มีภาระติดพันไม่ให้แก่ผู้ซื้อโดยปราศจากภาระติดพันดังกล่าวได้ แต่กรณีตามมาตรา 21 (1) กล่าวถึงเฉพาะกรณีที่ผู้ขายไม่ใช่เจ้าของ และไม่มีอำนาจขายเท่านั้น²

¹ The Sale of Goods Act, 1893, Section 21 (1).

² Atiyah, op. cit, p. 125 - 126.

มาตรา 21 (1) บัญญัติว่า "ภายใต้บังคับของมาตราอื่นในกฎหมายนี้" อันหมายถึงว่า ถ้ามีบทบัญญัติมาตราอื่นบัญญัติไว้เป็นกรณีอย่างใดก็จะต้องบังคับใช้ตามนั้น เช่นในเรื่องสิทธิยึดเหนี่ยวของเจ้าของซึ่งผู้ขายยังมีได้รับชำระราคาจะไม่ถูกกระทบกระเทือนจากการขาย ซึ่งผู้ขายไม่มีอำนาจขาย เว้นแต่เจ้าของจะได้ให้ความยินยอมเอาไว้ เพราะมาตรา 21 (1) ใกล้เคียงถึงคำว่า "ความยินยอม" จากเจ้าของไว้¹

ฉะนั้น การให้ความยินยอมแก่ผู้ขายก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะทำให้ผู้ซื้อได้ทรัพย์สินไปโดยปราศจากภัยในอันที่จะถูกยึดเหนี่ยวทรัพย์สิน การให้ความยินยอมนี้ต้องเป็นการให้ความยินยอมโดยชัดแจ้ง การที่เจ้าของได้รับการบอกกล่าวว่าได้มีการขายทรัพย์สิน แต่ไม่ได้โต้แย้งอย่างใดไว้ก็ยังไม่ถือว่าเจ้าของได้ให้ความยินยอม² แล้วแต่อย่างไรก็ดีในกรณีจำนำ ถ้าผู้รับจำนำได้คืนเอกสารสิทธิในการทรัพย์สินที่จำนำให้แก่ผู้จำนำ (เจ้าของ) แล้วเช่นเพื่อการนำทรัพย์สินออกจากคลังสินค้า แต่ผู้จำนำกลับเอาทรัพย์สินไปขายเสีย ผู้ซื้อย่อมมีสิทธิดีกว่าผู้รับจำนำ กล่าวคือ ผู้ซื้อได้ทรัพย์สินไปโดยปราศจากการยึดจำนำ³

จากบทบัญญัติมาตรา 21 (1) จะเห็นได้ว่ากฎหมายซื้อขายของอังกฤษยึดถือหลักว่าสัญญาซื้อขายที่มีผลให้ผู้ซื้อโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้ซื้อจะต้องเป็นการซื้อจากเจ้าของผู้มีการสิทธิ์หรือจากผู้มีอำนาจจำหน่ายทรัพย์สินนั้นได้ อันเนื่องมาจากหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่า "ผู้รับโอนไม่มีสิทธิ์ดีกว่าผู้โอน" ฉะนั้นถ้าผู้ซื้อได้ซื้อทรัพย์สินจากผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของและไม่มีอำนาจที่จะขายผู้ซื้อย่อมไม่มีสิทธิ์ไปกว่าผู้ขาย กล่าวคือ

¹ Ibid, p. 126.

² Ibid,

³ Ibid, p. 127.

ยกเอาสัญญาซื้อขายนั้นกล่าวอ้างยื่นต่อเจ้าของทรัพย์สินนั้นไม่ได้

แต่อย่างไรก็ดีเนื่องจากปัญหาทางงานเศรษฐกิจการค้า พระราชบัญญัติซื้อขายของอังกฤษ จึงได้บัญญัติข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน เป็นหลักคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริตไว้ อันเป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนไว้ในหลายกรณี ซึ่งในบทบัญญัติ มาตรา 21 (1) ก็ได้บัญญัติไว้ตอนต้นว่า "ภายใต้บังคับของบทบัญญัติอื่นในพระราชบัญญัตินี้" ซึ่งได้กล่าวไว้ตอนต้นแล้ว และในตอนท้ายของมาตรานี้ว่า "เว้นแต่เจ้าของทรัพย์สินจะถูกจำกัดมิให้ปฏิเสธว่าผู้ขายมีอำนาจโดยชอบ" อันเป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนนั่นเอง ข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน แยกพิจารณาได้ดังนี้

กฎหมายปิดปาก

หลักกฎหมายปิดปากนี้เป็นบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งห้ามมิให้เจ้าของที่แท้จริงนำสืบปฏิเสธข้อเท็จจริง ซึ่งหลักกฎหมายปิดปากปรากฏอยู่ในตอนท้ายของบทบัญญัติมาตรา 21 (1) ที่ว่า

".....เว้นแต่เจ้าของทรัพย์สินจะถูกจำกัดมิให้ปฏิเสธว่าผู้ขายมีอำนาจโดยชอบ" ¹

บทบัญญัตินี้เป็นบทบัญญัติให้ความคุ้มครองบุคคลภายนอกมิให้เสียหาย กรณีที่เจ้าของทรัพย์สินจะถูกปิดปากมิให้อ้างความเป็นเจ้าของ แยกออกได้เป็น 2 ประการคือ

1. Estoppel by Representation ซึ่งเทียบได้กับกรณีตัวแทนเชิดที่ตัวการเชิดว่าบุคคลคนหนึ่งเป็นตัวแทนของตน กล่าวคือ เจ้าของเชิดผู้ขายว่ามีอำนาจขายทรัพย์สินนั้นได้ เมื่อบุคคลภายนอกมาทำนิติกรรมซื้อขายทรัพย์สินนั้นกับผู้ขาย การซื้อขายนั้น

¹ The Sale of Goods Act, 1893, Section 21 (1).

ผูกพันเจ้าของ เจ้าของจะกล่าวอ้างว่าผู้ขายมิใช่เป็นผู้มีอำนาจขายมิได้ แต่อย่างไรก็ตาม เพียงแต่การที่เจ้าของทรัพย์สินให้ผู้อื่นครอบครองทรัพย์สินของตนไว้ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะถือว่าเชิดผู้อื่นว่ามีอำนาจขาย¹ ยังจะต้องมีการแสดงออกของเจ้าของให้ปรากฏแก่คนทั่วไปควยว่าผู้ครอบครองนั้นมีอำนาจที่จะขาย เจ้าของทรัพย์สินจึงจะถูกกฎหมายปิดปก

2. Estoppel by Negligence กล่าวคือ เป็นกรณีที่เจ้าของไม่ได้เชิดผู้อื่นโดยตรง แต่เจ้าของละเลยปล่อยให้ผู้อื่นแสดงตนว่ามีอำนาจขายทรัพย์สินของตนได้² ซึ่งเทียบได้กับเรื่องยอมให้บุคคลอื่นเชิดตัวแสดงเป็นตัวแทนของผู้เป็นเจ้าของตามกฎหมายไทย ซึ่งเป็นหลักการคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริตมิให้เสียหายจากการที่เจ้าของปล่อยให้บุคคลอื่นมาแสดงตนทำให้บุคคลภายนอกหลงเชื่ออันอาจทำให้บุคคลภายนอกเสียหายได้

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าหลักกฎหมายปิดปากนี้เป็นกรณีที่เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่แท้จริงแสดงออกโดยพฤติการณ์ให้เป็นที่เข้าใจผู้โอนมีสิทธิจะโอนให้ผู้รับโอนโดยสุจริตและง่เสียค่าตอบแทนยอมได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น เพราะกฎหมายปิดปากเจ้าของกรรมสิทธิ์ไม่ให้เรียกทรัพย์สินคืน

ตัวแทนในทางพาณิชย์

การซื้อทรัพย์สินจากตัวแทนในทางพาณิชย์หรือตัวแทนค้าต่างประเทศเป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนอีกประการหนึ่งซึ่งมาตรา 21 (2) ของพระราชบัญญัติซื้อขายบัญญัติว่า

¹ Atiyah, op. cit; pp. 128 - 129.

² Ibid, pp. 129 - 130.

"บทบัญญัติของพระราชบัญญัติซื้อขายจะไม่กระทบถึงบทบัญญัติในพระราชบัญญัติ
 ค้ำประกันค้ำต่าง ซึ่งให้อำนาจแก่ผู้ซึ่งปรากฏแก่บุคคลทั่วไปว่า เป็นเจ้าของโอนกรรมสิทธิ์
 ในทรัพย์สินเหมือนหนึ่งว่าเป็นเจ้าของที่แท้จริง"

และบทบัญญัติมาตรา 2 (1) ของพระราชบัญญัติค้ำประกันค้ำต่างได้บัญญัติไว้ว่า

"ในกรณีที่ค้ำประกันค้ำต่างครอบครองทรัพย์สินโดยความยินยอมของเจ้าของ การ
 จำหน่ายขายโอนทรัพย์สินในกิจการที่เป็นปกติของค้ำประกันค้ำต่างยอมโอนทรัพย์สินในทรัพย์สิน
 ให้แก่ผู้รับโอนโดยสุจริตเสียค่าตอบแทน"

ค้ำประกันค้ำต่างในทางพาณิชย์ (ค้ำประกันค้ำต่าง) คือ บุคคลที่ประกอบธุรกิจทางพาณิชย์
 ค้ำขายสินค้าซึ่งอยู่ในความครอบครองของตนในนามของตนเอง แทนเจ้าของที่แท้จริง
 ค้ำประกันค้ำต่างต้องครอบครองทรัพย์สินที่ขายและต้อง เป็นกรณีที่ทำการขายทรัพย์สินใน
 ระหว่างที่ตนเป็นค้ำประกันค้ำต่าง¹ การได้การครอบครองทรัพย์สินจะต้องได้รับความ
 ยินยอมจากเจ้าของ แต่การที่ค้ำประกันค้ำต่างได้ทรัพย์สินจากเจ้าของที่แท้จริงมาโดยกล
 ฉลฉลนั้นไม่ทำให้ความยินยอมของเจ้าของที่แท้จริงเสียไปหรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งกลฉลฉล
 หรือการหลอกลวงเพื่อให้ได้ทรัพย์สินมาจากค้ำประกันค้ำต่างไม่เป็นสาระสำคัญที่จะทำให้
 ความยินยอมเสียไป² ซึ่งเป็นเรื่องที่เจ้าของที่แท้จริงกับค้ำประกันค้ำต่างจะต้องไปว่ากล่าว
 กันเป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก ถ้าเจ้าของที่แท้จริงได้เพิกถอนการยินยอมให้ค้ำประกันค้ำต่าง
 ขายทรัพย์สินของตนได้ แต่เจ้าของที่แท้จริงยังมิได้รับทรัพย์สินคืนไปเช่นนี้ บุคคลภายนอก
 ผู้ซื้อทรัพย์สินโดยไม่ทราบถึงการที่เจ้าของที่แท้จริงเพิกถอนความยินยอม ผู้ซื้อก็ยังได้รับ
 ความคุ้มครองตามมาตรา³

¹ Ibid, p. 131.

² Ibid. p. 133.

³ Pearson V. Rose & Young (1951) I K.B. 275.

ผู้ซื้อทรัพย์สินจากตัวแทนค้าต่างที่จะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 2 ของพระราชบัญญัติตัวแทนค้าต่างจะต่อง เป็นการซื้อขายทรัพย์สินในกิจการอื่น เป็นปกติของตัวแทนค้าต่าง¹ ถ้าหากไม่ใช่การซื้อขายทรัพย์สินในกิจการอื่น เป็นปกติของตัวแทนค้าต่าง แม้ผู้ซื้อจะสุจริตเพียงใดก็ไม่ได้รับความคุ้มครอง และผู้ซื้อจะต่อง เป็นผู้ทำการซื้อขายโดยสุจริตแล้วจะต่อง เสียค่าตอบแทนด้วย

การซื้อขายทรัพย์สินจากผู้มีอำนาจขายพิเศษ

การซื้อขายทรัพย์สินจากผู้มีอำนาจขายพิเศษนี้ เป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน ซึ่งพระราชบัญญัติซื้อขายมาตรา 21 (2) บัญญัติว่า

"(บ) พระราชบัญญัติซื้อขายนี้ไม่กระทบถึงความสมบูรณ์ของสัญญาซื้อขายตามคอมมอนลอว์ หรือตามพระราชบัญญัติพิเศษ หรือตามคำสั่งของศาล"

การซื้อขายตามกฎหมายคอมมอนลอว์ หมายถึง การซื้อขายตามกฎหมายจารีตประเพณีของอังกฤษซึ่งมีผลจากคำพิพากษาของศาลคอมมอนลอว์ ซึ่งตัดสินไว้ก่อน ค.ศ. 1875 ซึ่งได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายอังกฤษ เช่น อำนาจขายของผู้รับจำนำที่จะขายทรัพย์สินที่ตนรับจำนำที่ทำโดยโรงรับจำนำ การขายทรัพย์สินจะต่องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติรับจำนำ 1872 มาตรา 19

การขายตามพระราชบัญญัติพิเศษ ในอังกฤษมีพระราชบัญญัติพิเศษให้อำนาจแก่บุคคลในฐานะต่าง ๆ ขายทรัพย์สินได้อยู่มาก เช่น พระราชบัญญัติตัวแทนค้าต่างที่ตกลงแล้วข้างตน หรือพระราชบัญญัติโรงแรมที่ให้เจ้าสำนักโรงแรมมีสิทธิขายทรัพย์สินของผู้พัก เพื่อชำระหนี้ค่าพักโรงแรมได้ เป็นต้น

¹ Atiyah, op.cit., p. 133.

ส่วนการขายตามคำสั่งศาลนั้น เทียบได้กับการขายตามมาตรา 1330 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับคดีของศาลเป็นผลจริงจังและเป็นที่ยุติ

จากบทบัญญัติมาตรานี้เป็นการคุ้มครองผู้รับโอนทรัพย์สินโดยเสียค่าตอบแทน และสุจริตจากการขายโดยเจ้าพนักงาน หรือผู้มีอำนาจขายตามคอมมอนลอว์หรือกฎหมายลายลักษณ์อักษร ผู้รับโอนย่อมได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น¹

การซื้อขายทรัพย์สินโดยสุจริตจากท้องตลาด

พระราชบัญญัติซื้อขายวางหลักเรื่องท้องตลาดเป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน เพื่อคุ้มครองผู้ซื้อโดยสุจริตในพฤติการณ์พิเศษ ซึ่งมาตรา 22 (1) บัญญัติว่า "ในกรณีที่มีการขายทรัพย์สินในท้องตลาดตามปกติประเพณีทางการค้า ผู้ซื้อย่อมได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น หากว่าสุจริตและไม่ทราบถึงข้อบกพร่องในสิทธิของผู้ขาย"

คำว่า "ท้องตลาด" ตามบทบัญญัติมาตรา 22 (1) นี้ มีความหมายพิเศษ
2 ประการคือ

๑. ร้านค้าทุกร้านในบริเวณที่เป็นนครลอนดอน (the city of London) เป็นท้องตลาดโดยปริยาย²

๒. ร้านค้านอกบริเวณที่เป็นนครลอนดอนจะเป็นท้องตลาดก็ต่อเมื่อเข้าลักษณะ "เป็นตลาดการค้าโดยเปิดเผยแก่สาธารณชนและตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย"

¹ Ibid. pp: 135 - 136.

² G.H.L.Fridsman, Sale of goods. (London : Sweet and Maxwell 1966), p. 117.

³ Lee V. Bayes and Robinson (1856) 18 C.B.599 at p. 610.

ฉะนั้นร้านค้านอกบริเวณนครลอนดอนจะเป็น "ห้องตลาด" ได้จะต้องเป็นห้องตลาดที่
ตั้งขึ้นเป็นประจำโดยบทบัญญัติหรือโดยระยะเวลาหรือภายใต้พระราชบัญญัติให้อำนาจไว้

ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า การซื้อขายใน "ห้องตลาด" นี้องค์ประกอบที่ว่าต้องมี
การซื้อขายโดยเปิดเผยต่อสาธารณะชนเป็นสำคัญ¹ และการซื้อขายในห้องตลาดจะมี
ผลให้กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อนั้นจะต้องเป็นการซื้อขายตามปกติทางการค้าของห้องตลาด
นั้น การซื้อขายตามบทบัญญัติมาตรา 22 (1) จะต้องเป็นกรณีที่เจ้าของร้านขายสินค้า
ใหญ่ลูกค้าไม่ใช่ลูกค้าขายสินค้าให้แก่เจ้าของร้าน² และสินค้าที่ซื้อขายจะต้องเป็นสินค้า
ที่ปกติย่อมมีการซื้อขายในห้องตลาดนั้น³ ทั้งนี้สัญญาซื้อขายที่จะได้รับความคุ้มครองตาม
หลัก "ห้องตลาด" จะต้องกระทำในวันปกติ และตามเวลาประกอบธุรกิจทั่วไป⁴ มิใช่
ลอบทำสัญญาในเวลาวิกาล

การซื้อทรัพย์สินใน "ห้องตลาด" นั้นถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินถูกขโมยมาเมื่อจับ
คนร้ายได้และศาลพิพากษาลงโทษแล้ว ทรัพย์สินดังกล่าวจะโอนกลับไปยังเจ้าของที่แท้จริง
แต่ไม่ใช่บังคับกรณีที่ผู้ขายได้ทรัพย์สินที่ขามาโดยกลฉ้อฉลหรือโดยฉ้อโกง⁵ เพราะ
กรณีทรัพย์สินถูกขโมย เจ้าของสูญเสียการครอบครองไปโดยไม่สมัครใจ กฎหมายจึงบังคับ
ให้คืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของ

¹ D.W. Greig, Sale of Goods, (London, Butterworths, 1974) p. 103.

² Ibid. p. 104.

³ Ibid. pp. 104 - 105.

⁴ Clayton V. Le Roy (1911) 2 K.B. 1031.

⁵ The Sale of Goods Act, 1893, Section 24 (2).

การซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตจากนิติกรรมอันเป็นโมฆียะ

พระราชบัญญัติซื้อขายมาตรา 25 บัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อไว้ว่า
"บุคคลผู้ได้ทรัพย์สินมาโดยโมฆียะกรรมซึ่งยังไม่ถูกบอกกลางนั้นสามารถโอนกรรมสิทธิ์ต่อไปยังบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตได้"

เนื่องจากนิติกรรมที่เป็นโมฆียะมีผลสมบูรณ์แล้วจนกว่าจะถูกบอกกลาง หรืออาจจะ
มีผลสมบูรณ์ตลอดไปเมื่อมีการให้สัตยาบันแก่โมฆียะกรรมนั้นแล้ว ฉะนั้นในขณะที่นิติกรรม
นั้นยังสมบูรณ์อยู่ ผู้ได้ทรัพย์สินมาโดยโมฆียะกรรมก็มีอำนาจที่จะจำหน่ายทรัพย์สินนั้นได้
เมื่อได้จำหน่ายทรัพย์สินนั้นไปแล้วแต่ต่อมาภายหลังจะมีการบอกกลาง โมฆียะกรรมอันมีผล
ให้นิติกรรมที่ได้รับโอนทรัพย์สินมาเป็นโมฆะ ทำให้คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิมก็ตาม
กฎหมายก็ให้ความคุ้มครองของผู้ซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตให้บุคคลนั้นยังคงได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
ดังกล่าวอยู่นั่นเอง ซึ่งตรงกับมาตรา 132; ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย

การซื้อทรัพย์สินจากผู้ขายซึ่งยังคงครอบครองทรัพย์สินที่ขายไปแล้ว

บทบัญญัติมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติตัวแทนค้าทาง (The Factors Act, 1889) และบทบัญญัติมาตรา 25 (1) ของพระราชบัญญัติซื้อขายของอังกฤษ ได้บัญญัติ
หลักเกณฑ์คุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อโดยสุจริตไว้ว่า

"ในกรณีที่ผู้ขายซึ่งได้ขายทรัพย์สินไปแล้วยังคงครอบครองทรัพย์สินหรือเอกสาร
สิทธิในทรัพย์สินดังกล่าวอยู่ ได้โอนขายทรัพย์สินนั้นหรือจำหน่ายโดยประการอื่นให้แก่
บุคคลภายนอก บุคคลภายนอกย่อมได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น หากทำการโดยสุจริต
และเสียค่าตอบแทน"

ความหมิ่นผู้คืนเป็นกรณีบุคคลภายนอกหากการซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตจากผู้ขาย ซึ่งก่อนหน้านี้ผู้ขายได้ทำสัญญาซื้อขายกับผู้ซื้อคนก่อนแล้ว แต่ยังไม่ได้ส่งมอบทรัพย์สินให้กับผู้ซื้อคนก่อน การครอบครองทรัพย์สินของผู้ขายต้องเป็นการครอบครองอย่างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ถ้าหากเปลี่ยนฐานะในการครอบครองเช่นจากเจ้าของมาเป็นการครอบครองในฐานะผู้เช่าซื้อ เช่นนี้ผู้ซื้อภายหลังแม้จะสุจริตและเสียค่าตอบแทนก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น¹ แต่การครอบครองนี้ไม่เหมือนกับกรณีตัวแทนค้าต่างเพราะความมาตรา 2 ของพระราชบัญญัติตัวแทนค้าต่าง ตัวแทนค้าต่างต้องครอบครองทรัพย์สินโดยความยินยอมของเจ้าของ การเปลี่ยนฐานะการครอบครองยอมให้อำนาจในการผ่านกรรมสิทธิ์ไปยังบุคคลภายนอกของตัวแทนค้าต่างหมดสิ้นไป² คำว่า "ยังคงครอบครองทรัพย์สิน" หมายถึงการต่อเนื่องของการครอบครองโดยไม่คำนึงถึงข้อตกลงระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อคนก่อน³

ผู้ซื้อที่จะได้รับความคุ้มครองนอกจากจะต้องทำการซื้อทรัพย์สินจากผู้ขายซึ่งยังคงครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่แล้ว ยังจะต้องเป็นการซื้อขายโดยสุจริตมีค่าตอบแทน และต้องได้รับมอบทรัพย์สินที่ทำการซื้อขายมาอยู่ในความครอบครองของตนแล้ว

การซื้อทรัพย์สินจากผู้ซื้อซึ่งครอบครองทรัพย์สินที่ซื้อมา

บทบัญญัติเรื่องการซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตจากผู้ซื้อซึ่งครอบครองทรัพย์สินที่ซื้อมานี้ เป็นข้อยกเว้นข้อสุดท้ายของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนของอังกฤษ ซึ่งได้บัญญัติไว้ใน

¹ Atiyah, op. cit., p. 139.

² Greig, op. cit., p. 77.

³ Atiyah, op. cit., p. 139.

มาตรา 9 พระราชบัญญัติตั๋วแทนค่าคง ซึ่งเมื่อมีการวางพระราชบัญญัติซื้อขาย ก็ได้ นำมาบัญญัติขึ้นใหม่ในมาตรา 25 (2) ¹ ไว้ดังต่อไปนี้

"ในกรณีที่ผู้ซื้อหรือผู้จะซื้อได้ครอบครองทรัพย์สินที่ซื้อมาโดยความยินยอมของผู้ขาย ผู้ซื้อหรือตั๋วแทนค่าคงของผู้ซื้ออาจโอนขายทรัพย์สินดังกล่าวไปให้แก่บุคคลภายนอกผู้สุจริตและไม่ทราบถึงภาวะติดพันในทรัพย์สินนั้น และได้รับสินค้าหรือเอกสารสิทธิ์แล้ว จะมีผลเสมือนการโอนขายหรือส่งมอบโดยตั๋วแทนค่าคง"

ผลของบทบัญญัติมาตรา 25 (2) นี้มีผลทำให้บุคคลภายนอกผู้รับโอนทรัพย์สินมาจากผู้ซื้อได้รับทรัพย์สินไปโดยปราศจากภาวะติดพันต่าง ๆ ² เป็นการคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ว่าผู้ซื้อหรือผู้จะซื้อจะมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือไม่ ก็สามารถโอนให้แก่บุคคลภายนอกผู้สุจริตได้ กฎหมายซื้อขายของอังกฤษให้ความคุ้มครองบุคคลภายนอกมากกว่าผู้ขาย เพราะว่ามีฉะนั้นผู้ขายจะอ้างว่า ผู้ซื้อเป็นเพียงผู้รับฝากทรัพย์สินเท่านั้น จึงโอนกรรมสิทธิ์ให้ไม่ได้ ³ แต่ผู้ซื้อที่จะมีอำนาจขายทรัพย์สินให้แก่บุคคลภายนอกได้จะต้องมีสัญญาซื้อขายหรือสัญญาจะซื้อขายกันไว้กับผู้ขายคนแรกแล้ว ⁴ ส่วนคำมั่นว่าจะขายหรือสัญญาเช่าซื้อหรือผู้ซื้อในสัญญาซื้อขายเพื่อเลือกไม่เป็นการเพียงพอที่จะนำมาตรา 25 (2) มาใช้บังคับ ⁵

¹ Greig, op. cit., p. 80.

² Ibid, p. 81.

³ Ibid, p. 82 - 3.

⁴ Ibid, p. 83.

⁵ Ibid, p. 85.

กล่าวคือ ไม่สามารถที่จะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นให้แก่บุคคลภายนอกได้

อย่างไรก็ตามผู้ซื้อจะต้องไต่ถามการครอบครองทรัพย์สินโดยความยินยอมของผู้ขายและบุคคลภายนอกก่อนทำการซื้อโดยสุจริต กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจึงจะโอนผ่านไปยังบุคคลภายนอกได้

1.2 ความบัพัญญัติของกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส

ประมวลกฎหมายแพ่งของฝรั่งเศสในลักษณะซื้อขายได้วางหลักเรื่องการโอนผ่านกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไว้ดังนี้

"การซื้อขาย คือ ข้อตกลงซึ่งบุคคลหนึ่งผูกพันตนที่จะส่งมอบทรัพย์สินแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง ซึ่งจะชำระราคาให้" ¹

"การซื้อขายสำเร็จบริบูรณ์ในระหว่างตุกรณีและกรรมสิทธิ์ผ่านจากผู้ขายไปยังผู้ซื้อทันทีที่ตกลงกันในตัวทรัพย์สินและราคาถึงแม้ยังไม่ส่งมอบทรัพย์สินหรือยังไม่ได้ชำระราคาก็ตาม" ²

และมาตรา 1599 บัญญัติว่า

"การซื้อขายทรัพย์สินของบุคคลอื่นเป็นโมฆียะ ผู้ซื้ออาจเรียกค่าเสียหายได้ในกรณีผู้ซื้อไม่รู้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของบุคคลอื่น"

¹ Code Civil Francais ; Art 1582.

² Code Civil Francais ; Art 1583.

ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสยึดถือระบบสัญญาเกี่ยวกับในการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและยึดถือหลักกฎหมายเรื่องผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน เจ้าของกรรมสิทธิ์เท่านั้นที่จะมีอำนาจโอนผ่านกรรมสิทธิ์ไปยังบุคคลอื่นได้ แต่ในเวลาเดียวกันกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสก็ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้อโดยสุจริตโดยให้ผู้ชายต้องรับผิดชอบผู้ซื้อ ในกรณีที่ผู้ชายได้ขายทรัพย์สินซึ่งเป็นของบุคคลอื่นให้แก่ผู้ซื้อ หลักนี้เป็นหลักที่บัญญัติขึ้นใหม่ ไม่ได้ยึดถือหลักกฎหมายโรมันหรือหลักกฎหมายเก่าของฝรั่งเศส¹ เพราะตามหลักกฎหมายเก่าทั้งสองดังกล่าวนี้ เพียงแต่คู่สัญญาทำการซื้อขายกันยังไม่ถือว่ากรรมสิทธิ์ได้ผ่านมือจากผู้ขายไปยังผู้ซื้อแล้ว แต่หลักในประมวลกฎหมายแพ่งได้เปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ กล่าวคือ ถือว่าเมื่อได้ทำการซื้อขายกรรมสิทธิ์ได้โอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่ขณะที่ได้ทำสัญญาซื้อขายแล้ว ฉะนั้นถ้าทรัพย์สินที่ขายเป็นของบุคคลอื่นผู้ชายก็ไม่สามารถที่จะให้ผู้ซื้อได้ครอบครองทรัพย์สินนั้นอย่างแท้จริง การซื้อขายนั้นจึงเป็นโมฆียะ² เพราะผู้ซื้อสำคัญผิดในเรื่องทรัพย์สินและคุณสมบัติของผู้ชาย แต่การซื้อขายที่จะตกเป็นโมฆียะนั้นผู้ซื้อจะต้องกระทำการโดยสุจริต

ผลของโมฆียกรรม ผู้ซื้อฝ่ายเดียวที่มีสิทธิ์บอกกล่าวหรือให้สัตยาบันแก่โมฆียกรรมนั้นและยังมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ขายได้อีกด้วย³ การเป็นโมฆียะนั้นไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิของเจ้าของที่แท้จริงแต่ประการใด เจ้าของที่แท้จริงมีสิทธิติดตามเรียกทรัพย์สินของตนคืนได้เสมอ เป็นการใช้สิทธิติดตามในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์โดยไม่จำเป็นต้องฟ้องขอให้เพิกถอนการโอนโดยเหตุที่ว่าสัญญาซื้อขายเป็นโมฆียะเสียก่อน ในทาง

¹ อุกฤษ มงคลนาวิน, กฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ว่าด้วยซื้อขาย บทวิถิตพิศัย 2514, หน้า 825.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 626.

³ เรื่องเดียวกัน.

กลับกัน เจ้าของที่แท้จริงก็อาจให้สิทธิ์บ้านแก่การโอนขายทรัพย์สินนั้นอันมีผลให้ผู้ซื้อ
ได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นไปเป็นการโอนผ่านกรรมสิทธิ์จากเจ้าของที่แท้จริงมิใช่
ได้มาจากการซื้อขาย เพราะผู้ขายไม่มีสิทธิ์ที่จะโอนให้

แต่อย่างไรก็ดี เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้รับโอนโดยสุจริตในพฤติการณ์
พิเศษ ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ได้บัญญัติข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอน ไม่มีสิทธิ์ดีกว่า
ผู้โอนไว้ดังต่อไปนี้

การรับโอนทรัพย์สินและได้มีการครอบครองก่อนผู้อื่น

มาตรา 1141 บัญญัติว่า

"ถ้าบุคคลคนหนึ่ง ได้ผูกพันตนที่จะโอนสิ่งหาริมทรัพย์ไปยังบุคคลต่างคนกัน
ผู้ที่ได้ครอบครองโดยแท้จริง ไปก่อนมีสิทธิดีกว่าและยังคงเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นอยู่
แม้สิทธิของเขานั้นจะ ได้มาภายหลังอีกฝ่ายหนึ่ง หากว่าเขาครอบครองทรัพย์สินนั้นโดยสุจริต"

บทบัญญัตินี้เป็นกรณีบุคคลคนเดียวกับโอนทรัพย์สินแก่บุคคลต่างคนกัน ผู้ที่ได้รับ
การครอบครองทรัพย์สินไว้ก่อนย่อมได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น แต่ต้องได้รับโอนการ
ครอบครองมาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน

กรณีผู้รับโอนได้การครอบครองทรัพย์สินโดยสุจริต

ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 2279 บัญญัติว่า

"ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งหาริมทรัพย์การครอบครองมีค่าเท่ากับกรรมสิทธิ์
แต่อย่างไรก็ดีบุคคลที่ทรัพย์สินหายหรือถูกลัก เรียกว่าทรัพย์สินนั้นคืนได้ภายในระยะเวลา
3 ปี นับแต่วันที่ทรัพย์สินหายหรือถูกลัก"

บทบัญญัติมาตรา ๓ มาจากหลักกฎหมายที่ว่า การครอบครองเป็นการแสดงออกซึ่งทรัพย์สินเหนือสิ่งทวาริมทรัพย์ ฉะนั้นการครอบครองจึงมีค่าเท่ากรรมสิทธิ์ บุคคลใดเป็นผู้ครอบครองสิ่งทวาริมทรัพย์ของสันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลนั้นเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ เมื่อผู้รับโอนได้รับการครอบครองทรัพย์สินมาโดยสุจริตแล้ว ผู้รับโอนย่อมได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น¹ แต่บทบัญญัติมาตรานี้ก็ให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของที่แท้จริงในกรณีที่ทรัพย์สินหายหรือถูกลักให้ เรียกทรัพย์สินนั้นคืนได้ภายในกำหนด 3 ปี นับแต่วันที่ทรัพย์สินหายหรือถูกลัก

กรณีการซื้อขายโดยเปิดเผยในพฤติการณ์พิเศษ

ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 2280 บัญญัติว่า

"ถ้าผู้ครอบครองปัจจุบันแห่งทรัพย์สิน ซึ่งถูกขโมยมาหรือทรัพย์สินหายได้ การครอบครองทรัพย์สินนั้นมาจากการซื้อสินค้ามาจากงานแสดงสินค้าหรือจากการขายทอดตลาดหรือจากห้องตลาดหรือจากพ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้น เจ้าของเดิมไม่อาจบังคับให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ตนได้ เว้นเสียจะได้ใช้คืนราคาซึ่งผู้ครอบครองได้ชำระไปเพื่อทรัพย์สินนั้น"

บทบัญญัติมาตรา 2280 วรรค 1 นี้เป็นข้อยกเว้นของมาตรา 2279 ตอนท้ายว่า ผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ได้รับโอนการครอบครองจากการซื้อทรัพย์สินในงานแสดงสินค้าหรือจากการขายทอดตลาด หรือจากห้องตลาด หรือจากพ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้น แม้ว่าทรัพย์สินที่ซื้อมานั้นจะเป็นทรัพย์สินหายหรือทรัพย์สินที่ถูกขโมย ถ้าผู้ซื้อได้ซื้อโดยสุจริต และได้การครอบครองทรัพย์สินนั้นแล้ว ผู้ซื้อไม่จำต้องคืนให้แก่เจ้าของ เว้นแต่ได้รับ

¹ Planial, op.cit., Vol II, part I: pp. 301 - 303.

ชดใช้ราคาที่ได้ชำระไป สิทธิของผู้ครอบครองที่จะได้รับชดใช้ราคานั้นมีลักษณะคล้ายกับ สิทธิยักหนวง¹

บทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสจึงกล่าวเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้รับ โอนซึ่งได้ครอบครองสังหาริมทรัพย์ไว้ในกรณีพิเศษไม่ให้สิทธิเสียไปอันเป็นข้อยกเว้นของ หลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน

1.3 ความบทบัญญัติของกฎหมายสหรัฐอเมริกา

ประมวลกฎหมายพาณิชย์สหรัฐอเมริกาให้คำนิยาม สัญญาซื้อขายไว้ว่า

"สัญญาซื้อขายนั้น คือ สัญญาซึ่งผู้ขายตกลงโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไปให้แก่ ผู้ซื้อเพื่อแลกกับราคา สัญญาซื้อขายมีได้ทั้งซื้อขายในทันที กล่าวคือ กรรมสิทธิ์โอนไปใน ทันทีที่สัญญาสมบูรณ์และสัญญาจะซื้อขายซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะ ไม่โอนไปจนกว่าจะก่อให้เกิดสัญญาซื้อขายขึ้นในอนาคต"²

สัญญาซื้อขายของสหรัฐอเมริกาเหมือนกับสัญญาประเภทอื่น ๆ ที่ว่าจะต้องมี ค่าเสนอค่าสนองตรงกัน³ คู่สัญญาต้องมีความสามารถตามกฎหมาย⁴ แต่ประมวล กฎหมายพาณิชย์สหรัฐอเมริกาใช้บังคับแก่การซื้อขายสังหาริมทรัพย์เท่านั้น ประมวล กฎหมายพาณิชย์นี้ไม่คุ้มครองการขายของสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินในสังหาริมทรัพย์⁵

¹ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดิม, หน้า 245.

² The Uniform Commercial Code (1966), Section 2 - 106 (1).

³ Lawrence Vold Law of Sales (2d ed; Minn : West Publishing Co, 1959), pp. 41 - 53.

⁴ Ibid, pp. 65 - 75.

⁵ Lusk and Others, op.cit., p. 101.

และต้องไม่ใช่เงินตรา อย่างไรก็ตามก็สิทธิและดอกเบี้ยธรรมดาของทรัพย์สินซึ่งจะเกิดขึ้น
 ในอนาคตก็ทำการซื้อขายกันได้¹ และอยู่ในความหมายของคำว่า ทรัพย์สินตามกฎหมายนี้
 ทรัพย์สินในอนาคตกล่าวคือ เป็นทรัพย์สินที่จะเกิดขึ้นในอนาคตก็ทำการซื้อขายกันได้ และถือ
 เป็นสัญญาจะซื้อขาย² ทรัพย์สินที่ซื้อขายกันต้องมีตัวตนหรือจะมีตัวตนขึ้นได้ในอนาคต และ
 ไม่เป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ และผู้ขายต้องมีอำนาจที่จะขายได้³ ซึ่งเห็นได้ว่ากฎหมาย
 พาณิชย์สหรัฐอเมริกาถือหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนอันเป็นหลักกฎหมายทั่วไปว่า
 เจ้าของหรือผู้มีอำนาจจำหน่ายโอนเท่านั้นที่มีอำนาจโอนผ่านกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไป
 ยังผู้รับโอนได้ แต่เนื่องจากความจำเป็นของสภาพเศรษฐกิจและการค้า ประมวลกฎหมาย
 พาณิชย์สหรัฐอเมริกาจึงได้บัญญัติข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน เพื่อให้ความ
 คุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริตในกรณีพฤติการณ์พิเศษดังต่อไปนี้

การรับโอนจากผู้โอนซึ่งเป็นผู้ทรงสิทธิบกพร่อง

ผู้ซื้อซึ่งซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตและโดยเสียค่าตอบแทน ย่อมได้กรรมสิทธิ์ใน
 ทรัพย์สินนั้น แม้ผู้โอน (ผู้ขาย) เป็นผู้ทรงสิทธิบกพร่อง (Voidable title)
 ก็โอนกรรมสิทธิ์มานับให้ผู้ซื้อได้⁴

¹ The Uniform Commercial Code (1966), Section 2 - 105 (1).

² The Uniform Commercial Code (1966), Section 2 - 105 (2).

³ Vold, *op.cit*, p. 234.

⁴ The Uniform Commercial Code (1966), Section 2 - 403 (1).

คำว่า "ทรงสิทธิบกพร่อง" เป็นคำพิเศษตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา¹ หมายถึง ผู้ใดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินด้วยวิธีแสดงตนเป็นบุคคลอื่นให้คู่สัญญาสำคัญผิด หรือโดยชำระราคาทรัพย์สินเป็นตัวแทนซึ่งต่อมาไม่ได้มีการชำระเงินตามตัวแทนนั้น ซึ่งโดยปกติแล้วผู้ทรงสิทธิบกพร่องย่อมไม่ไต่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นและไม่อาจโอนต่อไปได้ แต่ผู้ซื้อได้ทำการซื้อทรัพย์สินนั้นก่อนที่เจ้าของเดิมจะบอกกล่าวหรือใช้สิทธิคัดค้านเรียกคืนทรัพย์สิน แต่ต้องกระทำการซื้อทรัพย์สินนั้นโดยสุจริต และต้องเป็นการซื้อขาย² กล่าวคือมิใช่เป็นการให้โดยเสนาหาและต้องไม่ทราบถึงเหตุอันเป็นผู้ทรงสิทธิบกพร่องของผู้ขาย

การรับโอนจากผู้โอนในท้องตลาด

กฎหมายลักษณะซื้อขายของสหรัฐอเมริกา มาตรา 2 - 403 (2) ใ้บัญญัติหลักเกณฑ์เรื่อง "ท้องตลาด" ไว้เป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนไว้ว่า

"บุคคลนั้นอาจโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นให้แก่บุคคลภายนอกซึ่งรับซื้อไว้โดยสุจริตตามปกติแห่งวิถีทางการค้าได้แม้ว่าตนจะไม่ได้รับมอบอำนาจให้โอนก็ตาม"

หลักเกณฑ์เรื่อง "ท้องตลาด" นี้ได้เปลี่ยนแปลงหลัก "ท้องตลาด" ตามกฎหมายอังกฤษในสาระสำคัญ³ ทำให้บุคคลผู้ได้รับทรัพย์สินไว้เพื่อจัดการตามปกติแห่งการค้า มีอำนาจโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น ให้แก่บุคคลภายนอกซึ่งรับซื้อไว้โดยสุจริตตามปกติแห่งวิถีทางการค้าได้แม้ว่าตนจะไม่ได้รับมอบอำนาจให้โอนก็ตาม ทฤษฎี

¹ วิษณุ เกรืองาม, เรื่องเดิม, หน้า 40.

² The Uniform Commercial Code (1966), Section 2 - 403 (1).

³ วิษณุ เกรืองาม, เรื่องเดิม, หน้า 41.

ว่าด้วยการมอบหมาย (Doctrine of entrustment) นี้เป็นเหตุให้ผู้รับมอบหมายให้
 ซ่อมแซมทรัพย์สินมีอำนาจขายทรัพย์สินนั้นต่อไปได้¹ ถ้าได้รับมอบทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อ
 กิจการปกติแห่งการค้าของตน

3. การรับโอนจากตัวแทนเชิด

บุคคลใดยอมให้บุคคลหนึ่งแสดงตัวว่าเป็นตัวแทนของตน และตัวแทนนั้นขาย
 ทรัพย์สินให้แก่บุคคลภายนอกโดยสุจริตผู้รับโอนย่อมไต่ถามกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น² ข้อยกเว้น
 ของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิ์ดีกว่าผู้โอนข้อนี้ เป็นกรณีที่กฎหมายปิดปากเจ้าของที่แท้จริงมิให้
 ปฏิเสธสิทธิ์ของผู้รับโอน เนื่องจากพฤติการณ์ที่เจ้าของที่แท้จริงแสดงออกทำให้บุคคลภายนอก
 หลงเชื่อว่าผู้โอนเป็นตัวแทนซึ่งมีอำนาจโอนทรัพย์สินนั้นได้ แต่ผู้รับโอนจะต้องกระทำ
 โดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน

จะเห็นได้ว่า กฎหมายสหรัฐอเมริกาเคร่งครัดเรื่องหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิ์ดีกว่า
 ผู้โอนมากจะยกเว้นก็แต่ในกรณีที่มีบุคคลที่สามผู้สุจริตเข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวแทน ทั้งนี้
 เพื่อความคล่องตัวของระบบการค้าและเศรษฐกิจ

2. ระบบสองสัญญา

2.1 ตามบทบัญญัติของกฎหมายเยอรมัน

กฎหมายแพ่งเยอรมันถือหลักการโอนกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายโรมันโดยเคร่งครัด
 กล่าวคือ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายจะโอนไปต่อเมื่อได้มีการโอนการครอบครองแล้ว³

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 41.

² Ronald A. Anderson and Walter A. Kumpf, Business Law
 (Chicago : South - Western Publishing Co, 1968, p. 428.

³ Cohn, op.cit, p. 131.

ซึ่งต่างจากกฎหมายแพ่งอังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งถือว่าสัญญาซื้อขายเป็นผลทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนไปยังผู้ซื้อ กฎหมายแพ่งเยอรมันยึดถือระบบสองสัญญา กล่าวคือ แยกสัญญาทางหนึ่งออกจากสัญญาทางทรัพย์สิน การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เป็นสังหาริมทรัพย์จะต้องประกอบด้วย การส่งมอบ การครอบครองโดยเจ้าของ ไปยังผู้รับโอน และต้องมีการตกลงระหว่างเจ้าของกับผู้รับโอนว่าให้กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้รับโอน แม้ว่าสัญญาทางหนึ่งจะไม่สมบูรณ์ แต่หากสัญญาทางทรัพย์สินสมบูรณ์ กรรมสิทธิ์ก็โอนไปยังผู้รับโอน องค์ประกอบสัญญาทางทรัพย์สิน คือ การประกาศเจตนา ซึ่งการประกาศเจตนา เป็นการแสดงเจตนาที่กฎหมายกำหนดไว้² ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันได้วางหลักเกณฑ์การโอนกรรมสิทธิ์ไว้ดังนี้

"การโอนกรรมสิทธิ์ยอมสมบูรณ์เมื่อได้มีการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้รับโอนและตกลงเจตนาว่ากรรมสิทธิ์นั้นได้โอนไปแล้ว หากผู้รับโอนได้ครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่แล้ว การโอนยอมสมบูรณ์"³

จากบทบัญญัตินี้แยกสาระสำคัญได้คือ ข้อตกลงให้กรรมสิทธิ์โอนไปและส่งมอบทรัพย์สินแก่ผู้รับโอน⁴ สัญญาทางทรัพย์สินในกรณีสังหาริมทรัพย์นั้น สาระสำคัญจึงได้แก่ข้อตกลงให้กรรมสิทธิ์โอนและการส่งมอบทรัพย์สิน ทั้งนี้เนื่องจากหลักที่ว่า กรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์

¹ *Ibid*, p. 180.

² Schuster, *op.cit*, p. 368.

³ German Civil Code, Section 929.

⁴ Schuster, *op.cit*, p. 396.

แสดงออกด้วยการครอบครอง แต่เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่แท้จริงย่อมมีสิทธิ์เรียกคืน
กรรมสิทธิ์ของตนจากผู้ครอบครองได้¹ กฎหมายแพ่งเยอรมันได้บัญญัติหลักเกณฑ์เพื่อ
คุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริตซึ่งเป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิ์ดีกว่าผู้โอนไว้ดังนี้

"ภายใต้บังคับของมาตรา 929 ผู้รับโอนโดยสุจริตได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแม้
ทรัพย์สินนั้นจะมีเจ้าของอื่นก็ตาม บทบัญญัติในมาตรา 929 นี้ใช้บังคับแก่กรณีที่ผู้รับ
โอนได้รับโอนทรัพย์สินมาจากบุคคลที่สามเท่านั้น

ให้สันนิษฐานว่า ผู้รับโอนไม่สุจริต หากคนใดรู้หรือควรจะได้รู้หาข้อความระมัด
ระวังพอสมควรว่าทรัพย์สินนั้นมิได้เป็นของบุคคลผู้โอนทรัพย์สินมา"²

จากบทบัญญัตินี้จะเห็นได้ว่า กฎหมายแพ่งเยอรมันได้บัญญัติให้ความคุ้มครองแก่
สิทธิบุคคลภายนอก ผู้ได้รับโอนทรัพย์สินโดยสัญญาทางทรัพย์สินมาโดยสุจริต แม้ว่าผู้โอนจะไม่
ใช้เจ้าของทรัพย์สินก็ตาม และยังได้บัญญัติข้อสันนิษฐานว่าผู้รับโอนไม่สุจริตไว้ด้วย อนึ่ง ถ้าทรัพย์สิน
ที่รับโอนนั้นเป็นทรัพย์สินที่ถูกขโมยมาจากเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือเป็นของตกหายหรือพรากไป
จากเจ้าของที่แท้จริง โดยเจ้าของที่แท้จริงมิได้ยินยอม ผู้รับโอนก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน³
แต่กฎหมายแพ่งเยอรมันได้บัญญัติเป็นข้อยกเว้นให้ความคุ้มครองแก่บุคคลภายนอกผู้รับโอน
โดยสุจริตไม่ให้นำหลักเกณฑ์ตามมาตรา 935 บรรทัดแรกมาใช้บังคับ ถ้าทรัพย์สินที่ได้รับโอนนั้น
เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่โดยปกติยอมสูญไปเพราะการใช้หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการขายทอดตลาด

¹ German Civil Code, Section 985.

² German Civil Code, Section 932.

³ German Civil Code, Section 935 par 1.

โคตเบ็คเผย¹ ซึ่งเป็นพฤติกการพิเศษอันเบ็คเผยต่อบุคคลทั่วไป

กฎหมายแพ่งเยอรมันยึดหลักกฎหมายที่ว่าบุคคลจะต้องยอมรับและเชื่อในความสุจริตของบุคคล ฉะนั้นจึงมีข้อสันนิษฐานว่า บุคคลใดครอบครองสังหาริมทรัพย์ย่อมถือว่าบุคคลนั้นเป็นเจ้าของผู้รับสิทธิครอบครองจึงได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น กฎหมายแพ่งเยอรมันจึงไม่ไ้บัญญัติหลักเกณฑ์เรื่องผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนไว้ให้ชัดเจนเหมือนกับกฎหมายแพ่งอังกฤษและฝรั่งเศส

2.2 ความบัพัญญัติกฎหมายญี่ปุ่น

บัพัญญัติกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น มีการแบ่งสัญญาทางหนี้และสัญญาทางทรัพย์สินเช่นเดียวกับกฎหมายแพ่งเยอรมัน สัญญาซื้อขายไม่มีผลเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขาย กรรมสิทธิ์จะโอนไปต่อเมื่อคู่สัญญาได้ตกลงแสดงเจตนาโอน² ทรัพย์สินกันแล้วซึ่งกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น ได้บัญญัติหลักเกณฑ์โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไว้ดังนี้

"The creation and transfer of real rights take effect by mere declaration of intention by the parties"³

ซึ่งมีความหมายว่า การก่อสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือการโอนไปซึ่งกรรมสิทธิ์และทรัพย์สินในทรัพย์สินมีผลสมบูรณ์ ด้วยการแสดงเจตนาของคู่กรณี กล่าวอีกนัยหนึ่งเพียงการแสดงเจตนา

¹ German Civil Code, Section 935 par 2.

² The Civil Code of Japan ; Art 176.

³ The Civil Code of Japan ; Art 178.

ของคู่กรณีว่าให้การ รรมสิทธิ โอนไปยังผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ยอมโอนไปทันที¹ แต่ผลของการ โอนกรรมสิทธิ์จะใช้ยื่นต่อบุคคลภายนอกไม่ได้จนกว่าจะ ได้ทำการ ลงมอบการครอบครอง ให้ผู้ซื้อเสร็จสิ้นแล้วซึ่งเป็นหลักเกณฑ์คุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริต² หลักกฎหมายแพ่ง ญี่ปุ่นให้ความคุ้มครองบุคคลภายนอกมากกว่ากฎหมายแพ่งเยอรมัน เพราะกฎหมายแพ่ง ญี่ปุ่นรวม เรื่องการคุ้มครองผู้สุจริตเข้าไว้กับ เรื่องแบบของการ โอนกรรมสิทธิ์ การส่งมอบ มีผลเพียงใช้ยื่นบุคคลภายนอกเท่านั้น กรณีทรัพย์สินที่ซื้อขาย เป็นทรัพย์สินที่ถูกขโมยหรือตก หายจากเจ้าของโดยหลัก เรื่องผู้รับโอนไม่มีสิทธิคิดว่าผู้โอน การซื้อขายทรัพย์สินจากผู้ขาย ซึ่งมีเจ้าของหรือเป็นผู้นิติอำนาจขายยอมไม่ทำให้กรรมสิทธิโอนไปยังผู้ซื้อแม้จะ ได้มีการ ส่งมอบทรัพย์สินกันแล้ว และไม่ว่าผู้ซื้อจะสุจริตหรือไม่³ แต่ผู้ซื้อซึ่งครอบครองทรัพย์สินนั้นก็ยังไม่มีสิทธิ ได้ครอบครองในทรัพย์สินนั้นจนกระทั่งผู้สุจริตอยู่⁴

กฎหมายแพ่งญี่ปุ่น ได้บัญญัติหลักคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้ซื้อทรัพย์สินที่ถูกขโมย หรือตกหายจากเจ้าของโดยสุจริตให้การ รรมสิทธิในทรัพย์สินนั้นตก ไปแก่ผู้ซื้อถ้า เจ้าของมิได้ ติดตามเอาคืนภายใน เวลาสองปีนับแต่ เวลาที่ทรัพย์สินได้ถูกขโมยหรือตกหาย โดยถือว่า กรรมสิทธิในทรัพย์สินได้โอนไปยังผู้ซื้อโดยสมบูรณ์⁵ แต่ตามผู้ซื้อได้ซื้อทรัพย์สินนั้นมาโดย ไม่สุจริตเจ้าของย่อมมีสิทธิติดตามเอาคืนได้เสมอ ตามหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิคิดว่าผู้โอน แດ้อย่างไรก็ตามกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น ได้บัญญัติข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิคิดว่าผู้โอน เป็นข้อยกเว้นของหลัก เรื่องทรัพย์สินหายหรือถูกขโมยไว้ว่า

¹ De Becker, op. cit., pp. 142 - 143.

² Ibid, pp. 144 - 145.

³ Ibid, p. 147.

⁴ The Civil Code of Japan ; Art 139.

⁵ The Civil Code of Japan ; Art 193.

" แม้ว่าทรัพย์สินที่ซื้อนั้นจะเป็นทรัพย์สินที่ชื้อ โยมมาหรือเป็นทรัพย์สินหายก็ตาม ถ้าหากผู้ซื้อได้ซื้อมาจากการขายทอดตลาด หรือจากตลาดโดยเปิดเผยหรือจากพ่อค้าที่ขายทรัพย์สินนั้นแล้ว สิทธิของผู้ซื้อไม่เสียไป เว้นแต่เจ้าของจะได้ชดเชยราคาจากผู้ซื้อได้เสียไป" ¹

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติให้ความคุ้มครองผู้ซื้อโดยสุจริตในพฤติการณ์พิเศษ ไม่ให้สิทธิของของของผู้ซื้อในทรัพย์สินที่ซื้อมานั้นต้องเสียไปแม้ว่าจะเป็นทรัพย์สินหายหรือเป็นทรัพย์สินที่ถูกชื้อ โยมมากก็ตาม ผู้ซื้อก็ไม่จำต้องคืนทรัพย์สินนั้นแก่เจ้าของ เว้นแต่เจ้าของจะชดเชยราคาให้ผู้ซื้อได้เสียไป แต่เจ้าของจะต้องไถ่คืนภายในกำหนด 2 ปี นับแต่เมื่อทรัพย์สินหายหรือถูกชื้อ โยมมา ²

หลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนและช้อยกเว้นของไทย

การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่มีผลทำให้ผู้รับโอนได้กรรมสิทธิ์โดยสมบูรณ์นั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยได้ยึดถือหลัก "ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน" แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยมิได้บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ในมาตราใดโดยเฉพาะเจาะจง หากเป็นสัญญาซื้อขายซึ่งควรถือว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไปตามมาตรา 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะเมื่อผู้โอนไม่มีสิทธิหรือไม่อยู่ในฐานะจะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้ใดแล้ว ผู้ที่รับโอนทรัพย์สินนั้นไว้ย่อมไม่มีทางได้กรรมสิทธิ์ประกอบกับมาตรา 1336 ลักษณะทรัพย์สินได้บัญญัติอำนาจของเจ้าของกรรมสิทธิ์ไว้ว่า

¹ The Civil Code of Japan ; Art 194.

² De Becker, op. cit., p. 186.

"ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิไต่สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งสิทธิติดตามและ แยกคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิชักขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย"

บทบัญญัติมาตรา 1336 นี้เป็นแม่บทสำคัญเรื่องอำนาจของเจ้าของกรรมสิทธิ์สำหรับใช้บังคับในทางปฏิบัติ¹ ซึ่งวางหลักไว้ว่าผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินย่อมมีอำนาจจำหน่ายทรัพย์สินของตนได้ คำว่า "จำหน่าย" ในที่นี้หมายถึง การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นไม่ว่าด้วยประการใด ๆ² ในกรณีที่ผู้จำหน่ายไม่มีกรรมสิทธิ์หรือไม่มีสิทธิขายทรัพย์สินผู้ซื้อจะยกสัญญาซื้อขายมาใช้ยื่นต่อเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่แท้จริงไม่ได้ เพราะผู้ซื้อจะได้สิทธิอย่างใดก็เพียงเท่าที่ผู้ขายมีอยู่เท่านั้น แม้ผู้ซื้อจะซื้อโดยสุจริตและไม่ทราบถึงความบกพร่องของผู้ขายก็ตามไม่ทำให้ผู้ซื้อได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและจะหยิบยกเอาข้อสุจริตและค่าตอบแทนในการใช้ราคาของตนมาต่อสู้กับบุคคลผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงไม่ได้ แต่เห็นว่าการที่จะปล่อยให้ผู้รับโอนต้องเสียสิทธิไป เช่นนี้ไม่สมควรเพราะบางกรณีอาจกระทบกระเทือนถึงเศรษฐกิจของรัฐ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายยุติธรรมหรือการคัดค้าน กฎหมายจะต้องเลือกที่จะให้ความคุ้มครองระหว่างเจ้าของผู้มิกรรมสิทธิ์กับผู้ซื้อซึ่งรับโอนโดยสุจริต และเสียค่าตอบแทน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยจึงได้บัญญัติรับรองสิทธิที่ผู้รับโอนไว้ในบางกรณีไม่ให้เสียไป ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

¹ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดิม, หน้า 167.

² วิษณุ เครืองาม, เรื่องเดิม, หน้า 29.

การรับโอนทรัพย์สินจากนิติกรรมซึ่งทำโดยมีเจตนาลวง

มาตรา 118 บัญญัติว่า "การแสดงเจตนาลวงด้วยสมรู้กับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ท่านว่าเป็นโมฆะ แต่ขอไม่สมบูรณ์อันนี้ ท่านห้ามมิให้ยกเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตและต้องเสียหายแก่การแสดงเจตนาลวงนั้น "

การแสดงเจตนาลวงเป็นกรณีที่เจตนาในใจจริง ไม่ตรงกับเจตนาที่แสดงออกมาโดยสมรู้กันกับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อจะลวงบุคคลอื่นโดยคู่กรณีใดมีเจตนาจะผูกนิติสัมพันธ์กันอย่างไรก็ดี กฎหมายบัญญัติว่าระหว่างคู่กรณี เจตนาที่แสดงออกนั้นเป็นโมฆะใช้บังคับกันไม่ได้ นิติกรรมระหว่างคู่กรณีที่ตกเป็นโมฆะมิใช่เพราะกฎหมายบัญญัติ¹ แต่เกิดเพราะคู่กรณีใดมีเจตนาจะให้เป็นจริงเพื่อบังคับกันได้ตามกฎหมายทางหากการแสดงเจตนาลวงของคู่กรณีใด เป็นการลวงให้บุคคลอื่น เข้ามาแสดงเจตนาโดยตรงเป็นแต่สมรู้กันแสดงเจตนาขึ้น เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจว่ามีการแสดงเจตนาเช่นนั้นแล้ว²

การแสดงเจตนาลวงโดยสมรู้กันระหว่างคู่กรณีมีผลทำให้นิติกรรมตกเป็นโมฆะใช้บังคับกันไม่ได้ในระหว่างคู่กรณี แต่การแสดงเจตนาทั้งไว้หลอก ๆ เช่นนี้อาจทำให้บุคคลภายนอกผู้ไม่มีส่วนรู้เห็นอาจหลงเชื่อและเกิดความเสียหายขึ้นได้ ฉะนั้นกฎหมายจำต้องเข้าป้องกันช่วยบุคคลภายนอกผู้กระทำการไปโดยสุจริตไม่ให้เกิดการเสียหายเนื่องจากเจตนาลวงนั้น ซึ่งในเรื่องนี้กฎหมายจึงบัญญัติไว้ในมาตรา 118 วรรค 1 ว่าการแสดงเจตนาระหว่างคู่กรณี ห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตและต้องเสียหายแก่การแสดงเจตนาลวงนั้น ทั้งนี้หมายความว่าบุคคลภายนอกจะต้อง

¹ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1, (พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2505), หน้า 79.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 79.

สุจริตและต้องเสียหายด้วย ถ้าสุจริตแต่ไม่เสียหาย หรือเสียหายแต่ไม่สุจริตก็จะได้ไม่ได้รับความคุ้มครองบทบัญญัติมาตรา 118 วรรค 1 นี้มุ่งหมายคุ้มครองผู้ได้รับโอนต่อ ๆ ไป

"สุจริต" หมายความว่าถึง การที่บุคคลภายนอกเข้ามาทำการเกี่ยวข้องกับโดยมิได้รู้ถึงเจตนาลวงนั่นเอง หากล่วงรู้ถึงเจตนาลวง ก็เป็นการรับโอนโดยไม่สุจริต

"ต้องเสียหาย" หมายความว่าถึง ความเสียหายอย่างใด ๆ ที่บุคคลภายนอกผู้รับโอนต้องสูญเสียไปเนื่องจากการได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมา โดยมิได้จำกัดความหมายแต่ในเรื่องผู้รับโอนโดยมีค่าตอบแทนเท่านั้น แม้จะได้รับโอนมาโดยเสนหา ถ้าต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมทรัพย์สิน ก็อยู่ในความมุ่งหมายของบทบัญญัตินี้ แต่ความเสียหายจะต้องเกิดแต่การแสดงเจตนาลวงนั้น

อนึ่งที่กฎหมายห้ามมิให้ยกเอาโมฆะกรรมของการแสดงเจตนาลวงขึ้นต่อสู้บุคคลภายนอกผู้สุจริตและต้องเสียหาย ตามมาตรา 118 นี้ไม่ได้หมายความว่าในกรณีนี้กฎหมายถือว่าการแสดงเจตนานั้นใช้ไม่ได้หากไม่¹ การแสดงเจตนาลวงเป็นโมฆะสูญไปแล้วไม่สามารถให้สัตยาบันหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้นได้ เป็นแต่กฎหมายปิดปากมิให้ยกเอาความไม่สมบูรณ์ของการแสดงเจตนาลวงนี้ขึ้นต่อสู้บุคคลภายนอกผู้สุจริตและต้องเสียหายเนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของการแสดงเจตนาลวงนั้นเท่านั้น

การรับโอนทรัพย์สินจากตัวแทนเชิก

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 821 บัญญัติว่า

"บุคคลใดเชิกบุคคลอีกคนหนึ่งออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ถือว่าช่วยมิให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เชิกตัวเขาเองออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี ท่านว่าบุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกผู้สุจริต เสมือนว่าบุคคลอีกคนหนึ่งนั้นเป็นตัวแทนของตน"

¹ ประกอบ หุตะสิงห์, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติกรรมและสัญญา, (พระนคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2517), หน้า 41.

กรณีตัวแทนเซ็กซ์เป็นกัณฑ์กำหนดความรับผิดชอบขึ้นแก่บุคคลประเภทหนึ่งให้รับผิดชอบเหมือนตัวการ ในกรณีที่มีพฤติการณ์แสดงออกว่าเป็นตัวการตัวแทนต่อกันเพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริต กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นกรณีที่มีได้มีการตั้งตัวแทนโดยจริงจังตามกฎหมายไม่มีความเกี่ยวพันเป็นตัวการตัวแทนกัน ซึ่งความไม่จริงนั้นต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริต ตัวแทนประเภทนี้บางที่เรียกว่าตัวแทนโดยกฎหมายปิดปาก คือ ปิดปากตัวการ¹ เนื่องจากหลักเกณฑ์เรื่องตัวการตัวแทนเมื่อมีการตั้งตัวแทนแล้ว ตัวแทนได้ทำการภายในขอบอำนาจแล้ว ตัวการต้องผูกพันรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยตรงซึ่งรวมถึงการฟ้องร้องบังคับคดีด้วย ส่วนตัวแทนเป็นอันหลุดพ้นความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก แต่หลักนี้ไม่ใช่บังคับในเรื่องตัวแทนเซ็กซ์ เพราะตัวแทนเซ็กซ์มิใช่ตัวแทนจริงจัง ความเกี่ยวพันระหว่างผู้ที่เรียกว่าตัวการและผู้ที่เรียกว่าตัวแทนไม่มีต่อกันเลย แต่เป็นเรื่องให้อำนาจบุคคลภายนอกที่จะบังคับเอาแก่ตัวการฝ่ายเดียวเท่านั้น ตัวการในกรณีตัวแทนเซ็กซ์ไม่อาจฟ้องบุคคลภายนอกได้

ตัวแทนเซ็กซ์อาจถือได้ว่าเกิดขึ้นโดยปริยายจากลักษณะที่แสดงออก การแสดงออกของตัวแทนเซ็กซ์จะกองท่ากิจการในนามของตัวการ มิใช่ในนามตนเอง ถ้าทำในนามตนเองแทนคนอื่นก็เป็นเรื่องตัวการมิได้เปิดเผยชื่อ อนึ่งกรณีตัวแทนเซ็กซ์นอกจากจะมีการแสดงออกว่าเป็นตัวแทนใครแล้ว บุคคลภายนอกที่รับผิดชอบต่อกิจการจะกองหลงเข้าใจว่าเป็นกิจการของตัวการจึงจะต้องรับผิดชอบต่อเหมือนตัวการ แต่ถ้ามหาบุคคลภายนอกมิได้หลงเข้าใจว่าเป็นกิจการของผู้อื่น แต่ยอมรับติดต่อโดยเชื่อถือผู้มาติดต่อ

¹ กุศล บุญเย็น, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยตัวแทน นายหนา (กรุงเทพมหานคร : แสงทองการพิมพ์, 2520), หน้า 97.

ด้วยอย่างผู้มาติดคือเป็นเจ้าของกิจการนั้นแล้ว ก็คงถือว่าไม่ใช่กรณีที่บุคคลอีกคนหนึ่ง
 เชิดตัวเองเป็นตัวแทน และบุคคลภายนอกที่จะได้รับประโยชน์จากหลักเรื่องตัวแทน
 เชิดจะต้องกระทำการโดยสุจริต คือเชื่อว่าตนได้ติดต่อกับตัวแทนซึ่งการกระทำของตน
 จะผูกพันตัวการ ตัวแทนเชิดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีอยู่ 2 ประเภทคือ
 กรณีตัวการเชิดบุคคลหนึ่ง เป็นตัวแทนของคนที่กับกรณีบุคคลคนหนึ่ง เชิดตนเองเป็นตัวแทน
 ของอีกบุคคลหนึ่ง โดยบุคคลที่ถูกเชิดมิได้ติดต่อกันแต่อย่างใด หลักตัวแทนเชิดเป็นกรณีที่
 กฎหมายห้ามไม่ให้อ้างว่าผู้ที่ตนเชิดก็ ผู้ที่เชิดตนก็มิใช่ตัวแทน ทั้งนี้โดยที่กฎหมายประสงค์
 จะรักษามลประโยชน์ของบุคคลภายนอกที่สุจริต ซึ่งอาจเข้ามาติดต่อกับผู้ถูกหรือทำนิติกรรม
 กับบุคคลนั้นโดยเข้าใจว่าบุคคลนั้นเป็นตัวแทนผู้มีอำนาจของตัวการมิให้ต้องได้รับความเสีย
 หาย ทั้ง ๆ ที่ข้อเท็จจริงอาจไม่มีการมอบหมายให้บุคคลนั้นมีอำนาจกระทำกรณนั้น ๆ ได้
 กฎหมายก็ไม่ยอมให้ตัวการปฏิเสธความรับผิดชอบ¹ การ "ปิดปาก" มิให้ตัวการโต้เถียงได้นี้
 กฎหมายห้ามมิให้โต้เถียงปฏิเสธต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริตเท่านั้น ไม่ห้ามที่จะไต่ถามบุคคลที่
 อ้างว่าเป็นตัวแทนและ ไม่ห้ามตัวการที่จะโต้แย้งกับบุคคลภายนอกที่ไม่สุจริต²

ฉะนั้นอาจกล่าวโดยสรุปว่า หลักเรื่องตัวแทนเชิดนี้ถ้าบุคคลได้รับโอนทรัพย์สิน
 โดยสุจริตจากบุคคลซึ่งแสดงว่าเป็นตัวแทนของบุคคลอื่นและมีอำนาจโอนทรัพย์สินแทน
 เจ้าของ ได้ซึ่งความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ และแม้เจ้าของจะทราบแล้วก็มีได้ชักขวางหรือ
 ปฏิเสธความเป็นตัวแทนนั้น บุคคลผู้รับโอนทรัพย์สินย่อมได้กรรมสิทธิ์จึ่งว่า ได้รับโอนจาก
 ตัวแทนผู้มีอำนาจจริง ๆ

¹ กมล สนธิเกษกริน, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยตัวแทน
และนายหน้า (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2517) หน้า 22.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 23.

การรับโอนทรัพย์สินโดยได้จดทะเบียนแล้ว

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1299 วรรค 2 บัญญัติว่า

"ถ้ามีผู้ใดมาซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่นเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์โดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม สิทธิของผู้ใดมานั้นถ้ายังมีได้จดทะเบียนไว้ ทานว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนไม่ได้ และสิทธิอันยังมีได้จดทะเบียนนั้นมิใช่ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ใดสิทธิมาโดยเสียค่าตอบแทนและโดยสุจริตและได้จดทะเบียนสิทธิโดยสุจริตแล้ว"

การได้ทรัพย์สินในอสังหาริมทรัพย์โดยทางอื่นนอกจากนิติกรรมนั้น เป็นกรณีที่บุคคลได้ทรัพย์สินมาโดยผลของกฎหมายอันมีผลให้บุคคลนั้นได้ทรัพย์สินโดยสมบูรณ์ เช่น ในเรื่องมรดกตกทอดไปยังทายาทหรือในกรณีที่บุคคลหนึ่งได้เข้าครอบครองที่ดินอีกคนหนึ่งโดยสงบและเปิดเผย ค้ายเจตนาเป็นเจ้าของติดต่อกันเกิน 10 ปีซึ่งมาตรา 1382 บัญญัติให้บุคคลนั้นได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ การได้มาโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม¹ โดยปกติผู้ใดสิทธิยอมเป็นผู้แสดงออกโดยเปิดเผยซึ่งทรัพย์สินของเขาด้วยการยึดถือใช้สิทธิเป็นการได้ทรัพย์สินโดยผลของกฎหมายมิใช่ได้มาโดยนิติกรรมจึงใช้วิธีการบังคับที่จะให้ผู้ทรงสิทธิต้องแสดงออกโดยเปิดเผยทางทะเบียนเป็นความบริบูรณ์ของการได้มาซึ่งทรัพย์สินที่ไม่ได้ ทรัพย์สินที่ได้มาจึงบริบูรณ์โดยไม่ต้องจดทะเบียน แต่เมื่อได้สิทธิมาโดยไม่จดทะเบียน ดังนี้ก็อาจคืนการครอบครองแก่เจ้าของเดิมไปโดยสมบูรณ์ไม่ต้องจดทะเบียนเช่นกัน² กฎหมายจึงกำหนดวิธีการบังคับไว้ว่าการได้มาซึ่ง

¹ ประมวล สุวรรณสาร, เรื่องเดิม, หน้า 143.

² ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดิม, หน้า 140.

ทรัพย์สินในอสังหาริมทรัพย์โดยทางอื่นนอกจากนิติกรรมนั้น ถ้ายังมีโจทกะ เบียดผู้ทรง
ทรัพย์สินนั้นมิทางเสื่อมเสียสิทธิ 2 ประการ¹ คือ

ประการแรก จะเปลี่ยนแปลงสิทธิทางทะเบียนไม่ได้เว้นแต่จะนำไปจดทะเบียน
การได้มาของตนเสียก่อน

ประการที่สอง สิทธิอันยังมีโจทกะเบียดนั้นมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคล
ภายนอกผู้ได้สิทธิมาโดยเสียค่าตอบแทนและโดยสุจริตและโจทกะเบียดสิทธิโดยสุจริต
แล้ว อันเป็นการคุ้มครองบุคคลภายนอก

การเสื่อมเสียสิทธิไปประการแรก ผู้เขียนจะไม่อธิบายแต่จะอธิบายถึงการ
เสื่อมเสียสิทธิประการที่สอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์นี้ อันเป็นการคุ้มครองบุคคล
ภายนอกผู้สุจริตโดยบทบัญญัติมาตรา 1299 วรรค 2 วางเป็นหลักไว้ว่า สิทธิของผู้ได้
มานี้: ถ้ายังมีโจทกะเบียดท่านมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ได้สิทธิมาโดย
เสียค่าตอบแทนและโดยสุจริตและโจทกะเบียดสิทธิของเขาโดยสุจริตแล้ว เพราะ
ทราบใจที่ผู้ได้สิทธิ เช่นนั้นยังมีโจทกะเบียดการได้มาของตน บุคคลภายนอกอาจหลง
เข้าใจมีความเจ้าของเดิมยังมีสิทธิอยู่ตามที่ปรากฏในทะเบียน ถ้าเขาได้รับซื้อรับโอน
จากเจ้าของเดิมไปโดยสุจริตมีค่าตอบแทนและโจทกะเบียดสิทธิของเขาแล้วก็ไม่ควร
ที่จะยอมให้ผู้ได้สิทธิโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรมยกเอาการได้สิทธิของตนขึ้นยันต่อ
บุคคลภายนอกได้ ทั้งนี้เพราะตนมิได้ปฏิบัติตามวิธีการเปิดเผยให้เขารู้ถึงการได้สิทธินั้น
แต่บุคคลภายนอกจะต้องทำการรับซื้อรับโอนจากผู้ที่เคยมีสิทธิหรือมีอำนาจที่จะโอนให้ได้²
บุคคลภายนอกที่จะได้รับความคุ้มครองก็คือเมื่อเป็นผู้ได้สิทธิมาโดยเสียค่าตอบแทนและโดย
สุจริตและโจทกะเบียดสิทธิโดยสุจริตแล้วซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

¹ ประมวล สวรรกศร, เรื่องเดิม, หน้า 143 - 144.

² ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดิม, หน้า 142.

ค่าตอบแทน ค่าตอบแทนไม่จำเป็นต้องเป็นเงินเสมอไป กล่าวคือ ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องซื้อขายอาจจะเป็นการแลกเปลี่ยนหรือการใช้แรงงานก็ได้ เมื่อการได้มาของบุคคลภายนอกเป็นกรณีต้องมีค่าตอบแทนจึงเป็นการได้มาโดยนิติกรรมจึงอยู่ในบังคับของบทบัญญัติ มาตรา 1299 วรรค 1 ถ้ายังไม่ได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนก่อนพนักงานเจ้าหน้าที่การได้มานั้นก็ยังไม่สมบูรณ์

โดยสุจริต หมายความว่า บุคคลภายนอกนั้นได้รู้หรือไม่ว่าคนอื่นเขามีสิทธิในอสังหาริมทรัพย์นั้นดีกว่าผู้ที่จะโอนให้แก่ตนหรือเชื่อหรือไม่ว่าคนมีอำนาจรับโอนไปได้ ถ้ารู้หรือควรรู้หรือไม่รู้โดยประมาณเดินเลออย่างร้ายแรงก็ต้องถือว่ารู้ อันเป็นการกระทำโดยไม่สุจริต ความสุจริตจึงเป็นปัญหาข้อเท็จจริงตามรูปคดีแล้วแต่พฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไป อนึ่งความสุจริตนี้ต้องมีอยู่ทั้งในเวลาที่ได้สิทธิและในเวลาที่จะจดทะเบียนสิทธิหรือกล่าวอักษณึ่งหนึ่งได้ว่า บุคคลภายนอก เพียงแต่สุจริตเสียค่าตอบแทนเท่านั้น ไม่พอยังต้องได้จดทะเบียนสิทธิโดยสุจริตแล้ว

มาตรา 1299 วรรค 2 ตอนท้ายมีไว้ว่าบุคคลภายนอกผู้รับโอนจะได้กรรมสิทธิ์ด้วยลำพังแต่การที่รับโอนโดยสุจริตและจดทะเบียนสิทธิของตนไว้ก็หามิได้ เป็นแต่บทบัญญัติห้ามผู้ได้กรรมสิทธิ์โดยทางอื่นนอกจากนิติกรรมที่ยังไม่ได้จดทะเบียนการได้มาของตนมิให้อำนาจการได้สิทธิของตนยื่นต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริต¹ อันเป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน กล่าวคือผู้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์โดยทางอื่นนอกจากนิติกรรมเป็นผู้ได้กรรมสิทธิ์ก็จริง แต่จะใช้กรรมสิทธิ์อ้างยื่นต่อบุคคลภายนอกไม่ได้ หรืออักษณึ่งหนึ่งว่ากันโดยลำพังที่บุคคลภายนอกได้รับโอนจดทะเบียนสิทธิของตนไว้แล้ว แม้จะกล่าวไม่ได้ว่าบุคคลภายนอกนั้นได้สิทธิแต่กฎหมายก็มิควรมีให้ผู้ได้สิทธิซึ่งไม่จดทะเบียนถึงเขาได้

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 143.

จึงเป็นผลเกือบเท่ากับใกล้ชิดเหมือนกัน และถ้าผู้รับโอนโดยสุจริตนั้นได้เข้าครอบครองตามเกณฑ์ในมาตรา 1382 จนครบ 10 ปี ก็อาจถือเป็นผู้ได้กรรมสิทธิ์ขึ้นโดยแท้จริง โดยอาศัยการครอบครองตามมาตรา 1382

การรับโอนทรัพย์สินโดยการครอบครองก่อนผู้อื่น

มาตรา 1303 บัญญัติว่า "ถ้าบุคคลหลายคนเรียกเอาสิ่งหาทรัพย์สินเดียวกัน โดยอาศัยหลักการกรรมสิทธิ์ต่างกันไซ้ ท่านว่าทรัพย์สินตกอยู่ในความครอบครองของบุคคลใดบุคคลนั้นมีสิทธิยิ่งกว่าบุคคลอื่น ๆ แต่ต้องได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยมีค่าตอบแทนและได้การครอบครองโดยสุจริต

ท่านมิให้ใ้มาตรานี้บังคับถึงสิ่งหาทรัพย์สิน ซึ่งระบุไว้ในมาตราก่อนและในเรื่องทรัพย์สินหายก็ทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำผิด "

การรับโอนทรัพย์สินโดยการครอบครองก่อนผู้อื่นนี้ใช้เฉพาะกรณีสิ่งหาทรัพย์สินเท่านั้น เนื่องจากสิ่งหาทรัพย์สินถือหลักการครอบครอง เป็นการแสดงออกซึ่งกรรมสิทธิ์ ฉะนั้นเมื่อสิ่งหาทรัพย์สินอยู่ในความครอบครองของผู้ใดต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์กรรมตามมาตรา 1303 เป็นหลักกว่า ถ้าหลายคนต่างมาเรียกเอาสิ่งหาทรัพย์สินอันเดียวกันโดยอาศัยสิทธิต่างกัน ถ้าสิ่งหาทรัพย์สินตกอยู่ในความครอบครองของบุคคลใดบุคคลนั้นมีสิทธิยิ่งกว่าบุคคลอื่น ๆ แต่ต้องได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยมีค่าตอบแทนและได้การครอบครองไว้โดยสุจริต

อนึ่ง กรณีมีปัญหาในเรื่องการซื้อขายสิ่งหาทรัพย์สินซึ่งในมาตรา 458 บัญญัติว่า กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้นยอมโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่วันที่เมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายอันเสร็จเมื่อกรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อคนแรกแล้ว ผู้ซื้อคนหลังจะได้กรรมสิทธิ์ได้อย่างไร กรณีเช่นนี้ผู้เขียนเห็นว่าต้องแยกพิจารณาเป็นเฉพาะปัญหาไป ถ้าเป็น

ปัญหาเกี่ยวกับฐานะระหว่างคู่กรณีกันเองต้องบังคับตามตัวบทในบรรพ 3 แล้วแต่
 เรื่องที่มีบัญญัติไว้ แต่ถ้ามองกับบุคคลภายนอก ความบริบูรณ์ในทรัพย์สินทั้งหลาย
 ควรตกอยู่ในบังคับของหลักทั่วไป ดังที่มีบัญญัติไว้ในบรรพ 4¹ กรณีตามมาตรา 1303
 มาจากหลักที่ว่า การได้ซึ่งทรัพย์สินในสังหาริมทรัพย์เป็นอันบริบูรณ์ด้วยการครอบครอง
 และกฎหมายให้ความสันนิษฐานไว้ว่าผู้ยึดถือนั้นยึดถือเพื่อตน การครอบครองเป็นไปโดย
 ชอบแล้ว การที่ผู้รับโอนกรรมสิทธิ์คนแรกมิได้นำพาที่จะให้การส่งมอบเป็นไปโดยครบถ้วน
 ไม่แสดงอาการทรงทรัพย์สินของตนโดยเปิดเผยแก่ประการใดเลย เช่นนี้เป็นการเดินเลอ
 ทำให้บุคคลภายนอกเสียหาย เป็นเรื่องกฎหมายปิดปากเป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอน
 ไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน ห้ามมิให้ผู้ซื้อคนแรกตั้งกรรมสิทธิ์ผู้ซื้อคนหลังที่ได้ครอบครอง
 สังหาริมทรัพย์นั้นไว้แล้ว เขาหลักที่ว่า "สุจริตช่วยกันผู้ใดเดินเลอนั้นเสียเปรียบ"
 ผู้ที่ได้สิทธิไปก่อนจึงต้องห้ามมิให้ยกสิทธิของตนขึ้นกล่าวอ้างใช้ยื่นต่อผู้ได้ครอบครอง
 ทรัพย์สินโดยสุจริตได้ แม้ผู้ที่ครอบครองจะได้สิทธิมาภายหลังก็ตาม² บุคคลที่
 จะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 1303 นั้นจะต้องเป็นผู้ที่ครอบครองสังหาริมทรัพย์
 ไว้ก่อนแล้วและนิติกรรมที่เป็นเหตุให้ได้สังหาริมทรัพย์นั้นมาจากสุจริต และเสียค่า
 ทอมนั้นซึ่งอาจเป็นซื้อขายแลกเปลี่ยน หรือแรงงานก็ได้ แต่หาว่าถ้าใครได้สังหาริมทรัพย์
 มาโดยสุจริตเสียค่าทอมนั้นแล้วจะเป็นอันได้สิทธิคือเสมอไป เพียงแต่ได้รับโอนสังหาริมทรัพย์
 โดยสุจริตเสียค่าทอมนั้น หากเป็นทางได้สิทธิโดยสมบูรณ์เสมอไปไม่ เว้นแต่จะมี
 พฤติการณ์ที่พิเศษกล่าวคือ ผู้รับโอนได้ครอบครองสังหาริมทรัพย์นั้นไว้ในความครอบครอง
 แล้วเพราะจากหลักที่ว่าสังหาริมทรัพย์การครอบครองเป็นการแสดงออกซึ่งผู้ทรงกรรม
 สิทธิ แก่ผู้โอนให้ต้องเป็นผู้ที่มีสิทธิครอบครองหรือมีสิทธิโอนการครอบครองให้ได้

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 125.

² ประมุข สุวรรณศรี, เรื่องเกม, หน้า 156.

แต่มาตรา 1303 วรรค 2 บัญญัติยกเว้น มีให้นำหลักการรับโอนทรัพย์สินโดยการครอบครองไว้ก่อนผู้อื่นนำไปใช้กับการรับโอนสังหาริมทรัพย์ซึ่งจำต้องจดทะเบียนการได้มาและไม่นำไปใช้กับทรัพย์สินหายและทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำผิด แต่สำหรับผู้รับโอนได้ทำการครอบครองโดยสงบเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ กรรมสิทธิ์ได้ตามกฎหมายมาตรา 1382 และมาตรา 1383 แล้วแต่กรณี

การรับโอนทรัพย์สินจากนิติกรรมอันเป็นโมฆียะ

มาตรา 1329 บัญญัติว่า "สิทธิของบุคคลผู้ได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยมีคำตอบแทน และโดยสุจริตนั้น ท่านว่ามีเสียไปถึงแม้ว่าผู้โอนทรัพย์สินให้จะได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยนิติกรรมอันเป็นโมฆียะและนิติกรรมนั้นได้ถูกบอกกลางภายหลัง"

การรับโอนทรัพย์สินจากนิติกรรมอันเป็นโมฆียะ หมายถึง กรณีที่บุคคลภายนอก รับโอนทรัพย์สินจากกรณีนิติกรรมเป็นโมฆียะ กล่าวคือ พฤติการณ์ที่มีโมฆียะกรรมในการโอนกรรมสิทธิ์มาก่อนการโอนครั้งหลัง หรืออีกนัยหนึ่งจะต้องมีนิติกรรมอยู่ 2 ครั้ง คือ ต้องมีนิติกรรมครั้งแรกระหว่างเจ้าของเดิมกับผู้โอนซึ่งนิติกรรมนี้เป็นโมฆียะแล้ว จึงมีนิติกรรมระหว่างผู้โอนกับผู้รับโอนเป็นอีกส่วนหนึ่งซึ่งนิติกรรมในครั้งหลังนี้ต้องสมบูรณ์ตามกฎหมาย ไม่เป็นโมฆะแก่ประการใด มาตรา 1329 เป็นเรื่อง ได้ทรัพย์สินมาจากผู้ได้มาโดยนิติกรรมอันเป็นโมฆียะอีกต่อหนึ่ง¹ นิติกรรมที่จะเป็นโมฆียะกรรมนั้นย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้² เช่นในเรื่องความสามารถของบุคคลหรือการแสดงเจตนาบกพร่อง เหตุที่กฎหมายคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้รับโอนเพราะ

¹ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดิม, หน้า 235.

² ประมุข สุวรรณศรี, เรื่องเดิม, หน้า 207.

นิติกรรมที่เป็นโมฆียกรรมมีผลสมบูรณ์จนกว่าจะถูกบอกล้างต่อเมื่อได้มีการบอกล้างแล้ว จึงจะถือว่าเป็นโมฆะอันจะมีผลให้กรรมที่กลับคืนสู่ฐานะเดิม และในระหว่างที่ยังไม่มีการบอกล้าง ฝ่ายเจ้าของเดิมอาจให้สัตยาบันได้ซึ่ง เมื่อมีการให้สัตยาบันนิติกรรมนั้นก็ยังมีผลสมบูรณ์ ฉะนั้นในระหว่างที่ยังไม่มีการบอกล้างผู้โอนก็อยู่ในฐานะเป็นผู้ได้มาโดยสมบูรณ์ อาจโอนจำหน่ายต่อไปได้ ฉะนั้น กฎหมายจึงบัญญัติหลักเกณฑ์ตามมาตรา 1329 นี้ เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริตเฉพาะแก่กรณีรับโอนจากบุคคลซึ่งได้ทรัพย์สินมาจากนิติกรรมอันเป็นโมฆียะเท่านั้น ไม่คุ้มครองถึงกรณีที่การได้มาโดยนิติกรรมที่เป็นโมฆะ หรือไร้อำนาจด้วยประการอื่น ๆ และนิติกรรมที่เป็นโมฆียะนั้นได้ถูกบอกล้างภายหลัง ที่ได้รับโอนทรัพย์สินนั้น เพราะโมฆียะกรรมเมื่อบอกล้างย่อมเป็นโมฆะมีผลทำให้กรรมที่กลับคืนสู่ฐานะเดิมเท่ากับว่าไม่มีนิติสัมพันธ์กันมาเลยผู้โอนจึงไม่มีสิทธิหรืออำนาจที่จะโอนต่อไปให้ผู้รับโอนได้ แต่การรับโอนของผู้รับโอนมานั้นจะต้องกระทำโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน แต่ผู้รับโอนนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นผู้รับโอนมาจากผู้ที่ได้ทรัพย์สินมาโดยนิติกรรมอันเป็นโมฆียะโดยตรงจะเป็นผู้รับโอนคนต่อ ๆ มากก็ได้ ถ้าได้รับโอนโดยสุจริตเสียค่าตอบแทนก็ได้สิทธิตามมาตรา 1329 นี้ เช่นกัน ผู้รับโอนได้รับโอนทรัพย์สินจากนิติกรรมอันเป็นโมฆียะก่อนที่จะเจ้าของเดิมจะบอกล้างเมื่อเจ้าของเดิมบอกล้างนิติกรรมแล้วผู้รับโอนก็ยังคงมีสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นอยู่เพราะขณะที่ได้รับโอนมีสิทธิสมบูรณ์ในตัวทรัพย์สินอันมีอำนาจที่จะจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สิน

การรับโอนทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลหรือเจ้าพนักงาน
พิทักษ์ทรัพย์

มาตรา 1330 บัญญัติว่า "สิทธิของบุคคลผู้ซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตในการขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลหรือคำสั่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายนั้นท่านว่า

¹ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดิม, หน้า 236.

มิเสียไปถึงแม้ภายหลังจะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นมีเจ้าของหรือลูกหนี้โดยคำพิพากษา
หรือผู้ล้มละลาย"

บทบัญญัติมาตรา 1330 นี้ เป็นพฤติการณ์พิเศษอีกกรณีหนึ่งที่ให้กรรมสิทธิ์ใน
ทรัพย์สินของบุคคลหนึ่งตกให้แก่ บุคคลอีกคนหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้การขายทอดตลาดในการ
บังคับคดีของศาล เป็นผลจริงจังและเป็นที่ยุติ¹ เพราะก่อนมีการขายทอดตลาดศาล
โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (เจ้าพนักงานรักษาทรัพย์ตาม
มาตรา 1330 นี้เป็นเจ้าหน้าที่จัดการทรัพย์สินของผู้ล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย
ร.ศ. 130 ต่อมาได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 คำว่า เจ้าพนักงาน
รักษาทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ. 130 จึงถูกยกเลิกไปด้วยและใช้คำว่า
เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แทน) ย่อมต้องมีการประกาศโฆษณาทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาดเพื่อ
ให้เจ้าของที่แท้จริงมีโอกาสร้องคัดค้านได้ แต่หาเจ้าของที่แท้จริงเพิกเฉยไม่คัดค้านเสียก่อน
ทำการทอดตลาด กฎหมายก็ให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกผู้สุจริตเพราะมีฉะนั้น
อาจทำให้การดำเนินงานของศาลหรือของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องเสียหาย การขาย
ที่จะได้รับความคุ้มครองต้องเป็นการขายทอดตลาดตามคำสั่งของศาลหรือของเจ้าพนักงาน
พิทักษ์ทรัพย์เท่านั้น ไม่บังคับถึงการที่ศาลให้ความช่วยเหลือหรือประนีประนอมในระหว่างคู่ความ
เพราะการขายทอดตลาดเป็นการขายที่เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปมีสิทธิเข้าประมูลซื้อได้
การขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แม้ทรัพย์สินที่ทำการขายทอด
ตลาดจะมีเจ้าของเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ถูกบังคับคดี แต่สิทธิของผู้ซื้อทอดตลาดก็ไม่เสียไป ที่ว่า
สิทธิของผู้ซื้อไม่เสียไป หมายถึงว่า ผู้ซื้อได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นไปแม้ว่าลูกหนี้ตาม

¹ ประมุท สุวรรณศรี, เรื่องเดิม, หน้า 208.

คำพิพากษาจะมีใจเจ้าของทรัพย์สินก็ตามเป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน แต่ผู้ซื้อต้องทำการซื้อขายโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนซื้อโดยสุจริต คือ ซื้อทรัพย์สินนั้นโดยไม่รู้หรือไม่มีเหตุอันควรรู้ในขณะที่ซื้อว่าทรัพย์สินที่ขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นมีใจของจำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษา ส่วนการเสียค่าตอบแทนนั้นเห็นได้ชัดอยู่แล้วว่า กรณีตามมาตรา 1330 ต้องเป็นการซื้อขายและต้องเป็นการซื้อจากการขายทอดตลาดซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างเงินตรากับทรัพย์สินตอบแทนที่วิธีการขายทอดตลาดอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 509 - 517

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า การซื้อขายทรัพย์สินในการขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลในการบังคับคดีหรือตามคำสั่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินในคดีล้มละลายนั้นมีผลเด็ดขาดกว่าคำพิพากษาของศาลที่ให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกเป็นของบุคคลใดเสียอีก¹ เพราะคำพิพากษาดังที่กล่าวให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกเป็นของบุคคลคนหนึ่ง บุคคลภายนอกอาจนำคดีมาฟ้องร้องว่าความจริงทรัพย์สินนั้นเป็นของตนได้ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 145 (2) ที่ว่า "คำพิพากษาที่วินิจฉัยถึงกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินใด ๆ เป็นคุณแก่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อาจใช้ยื่นต่อบุคคลภายนอกได้ เว้นแต่บุคคลภายนอกนั้นจะพิสูจน์ได้ว่า ตนมีสิทธิดีกว่า" ทั้งนี้เพราะว่าการขายทอดตลาดนั้นได้กระทำโดยวิธีเปิดเผยโฆษณาขายต่อบุคคลทั่วไป เปิดโอกาสให้เจ้าของที่แท้จริงโต้แย้งคัดค้านได้ก่อนมีการขายทอดตลาด และเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินไปได้โดยมีผลบังคับที่จริงจังและเป็นยุติ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 208 - 209.

การรับโอนทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดจากห้องตลาดหรือจากพ่อค้า

มาตรา 1332 บัญญัติว่า "บุคคลผู้ซื้อทรัพย์สินมาโดยสุจริตในการขายทอดตลาดหรือในห้องตลาดหรือจากพ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้น ไม่จำต้องคืนให้แก่เจ้าของที่แท้จริง เว้นแต่เจ้าของจะขอใช้ราคาที่ยึดมา"

บทบัญญัติมาตรานี้มีความสำคัญและถือได้ว่าเป็นแม่บทประการหนึ่งของข้อยกเว้น หลักกฎหมายเรื่อง "ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน" ซึ่งเป็นบทบัญญัติให้ความมั่นใจในวงการค้าขายโดยตรง ว่าผู้ซื้อซึ่งซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตในพฤติการณ์พิเศษเหล่านี้แล้วถึงแม้ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของที่ถูกลักมาหรือผู้ขายไม่มีสิทธิหรืออำนาจขาย ผู้ซื้อก็มีสิทธิเอาไว้ได้ เว้นแต่เจ้าของจะขอใช้ราคาที่ยึดมาให้จึงจำต้องคืนให้ บทบัญญัติมาตรา 1332 นี้ ให้สิทธิเฉพาะผู้ซื้อทรัพย์สิน ฉะนั้นถ้าบุคคลได้รับทรัพย์สินนั้นไว้ในประการอื่น ๆ ก็ไม่ได้รับความคุ้มครอง ยกเว้นแต่กรณีเขาซื้อซึ่งผู้เขาสั่งได้ชำระราคา เขาสั่งครบถ้วนแล้วเพราะสัญญาเขาซื้อเป็นการเขาที่ให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สิน หรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เขา เมื่อได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นคร่าว การซื้อขายที่จะได้รับความคุ้มครองจะต้องเป็นการซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดหรือซื้อในห้องตลาดหรือซื้อจากพ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้นการขายทอดตลาด หมายถึง การขายโดยวิธีประมูลราคา โดยเปิดเผยตามที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 509 ถึงมาตรา 517 ในเรื่องการขายทอดตลาด ส่วนคำว่า "ห้องตลาด" หมายถึง การซื้อขายในสถานที่ที่ประชาชนทั่วไปทราบกันคืออยู่แล้ว สันค้ำชนิดนั้นย่อมมีขายในที่นั้น¹ โดยมีผู้ขายหลาย ๆ เจ้า ทางคนทางขาย ฉะนั้นเพียงแต่มีร้านอยู่ร้านเกี้ยวตั้งอยู่ในที่ที่ไม่ใช่

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 212.

ทำเลการค้าขายของชนิดนั้น จึงไม่น่าจะเป็นท้องตลาดขายของชนิดนั้นได้ แต่ถามมีหลาย ๆ ร้านขายของชนิดเดียวกันอยู่ในทำเลเดียวกันจึงอาจถือว่าเป็นท้องตลาดได้ และการซื้อนั้นก็คงทำการซื้อขายกันอย่างปกติธรรมดาที่หน้าร้าน ถ้าซื้อขายกันหลังร้านก็หาใช่การซื้อขายในท้องตลาดไม่ ส่วนคำว่า "พ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้น" หมายถึงบุคคลที่แสดงตนต่อสาธารณชนว่า ตนเป็นผู้ทำการประกอบอาชีพในทางซื้อขายโดยจะยึดเอากิจการค้าขายนั้นเป็นปกติธุระ¹ ฉะนั้นผู้ที่ไปซื้อทรัพย์สินใดมาเพื่อขายครั้งหนึ่งคราวเดียว จึงหาได้เชื่อว่าเป็นพ่อค้าไม่ แม้จะเห็นว่าครั้งแรกกำไรดี ไปซื้อมาขายอีกเป็นครั้งสองครั้งสาม บางทีก็ยังไม่ได้เชื่อว่าเป็นพ่อค้า แต่ถ้ามื้อใดเขาได้ตกลงใจที่จะประกอบการค้าโดยแสดงออกเป็นปกติธุระแก่คนทั่วไปแล้ว เมื่อนั้นจึงได้เชื่อว่าเป็นพ่อค้า พ่อค้าในที่นี้ไม่จำเป็นต้องมีสำนักประจำที่ เพียงแต่ลักษณะที่แสดงออกให้คนทั่วไปเห็นได้ว่า จะทำการค้าเป็นปกติธุระก็เป็นพ่อค้าขายของชนิดนั้นได้ แต่ทรัพย์สินที่ซื้อที่จะได้รับความคุ้มครองให้เกิดสิทธิตามมาตรานี้จะต้อง! เป็นสินค้าที่พ่อค้านั้นมีขายอยู่เป็นประจำ² และการซื้อจากพ่อค้าก็ไม่ตองคำนึงว่าจะซื้อกันในสถานที่ใดถ้าเป็นสถานที่ที่พ่อค้าขายของชนิดนั้นพึงประกอบธุรกิจของเขาเป็นประจำอยู่แล้วก็เป็นการซื้อขายจากพ่อค้าได้

อนึ่งบทบัญญัติมาตรา 1332 นี้ให้ความคุ้มครองผู้ซื้อไว้ 3 ประการ กล่าวคือ ถ้าเขาหลักเกิดข้อใดข้อหนึ่งก็ได้รับความคุ้มครองไม่จำเป็นต้องให้ครบทั้งสามประการ คือ ถ้าซื้อในการขายทอดตลาดแล้วไม่จำเป็นต้องอาศัยหลักตลาดเปิดเผย (ท้องตลาด) หรือถ้าซื้อในท้องตลาดแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นการซื้อในการขายทอดตลาดหรือถ้าซื้อจากพ่อค้าขายของชนิดนั้นแล้วก็ไม่จำเป็นต้องซื้อในการขายทอดตลาดหรือในท้องตลาด³ แต่ในการซื้อ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 212.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 213.

³ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดิม, หน้า 242.

นั้นผู้ซื้อต้องทำการซื้อโดยสุจริต คือไม่รู้อะไรหรือไมควรรู้ว่าทรัพย์สินที่ทำการชื้อขายนั้นไม่ใช่
เป็นของผู้ขายหรือว่าผู้ขายไม่มีอำนาจที่จะขายและการชื้อขายนั้นต้องมีค่าตอบแทน

จากทฤษฎีผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนและชื้อยกเว้นถึงกล่าวจะเห็นได้ว่า
ระบบสัญญาเดี่ยวและระบบสองสัญญาทางมีบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าของที่แท้จริง
และบุคคลภายนอกผู้รับโอน แล้วแต่ความหมายของระบบนั้นจะเลือกให้ความคุ้มครองแก่
เจ้าของที่แท้จริงหรือจะให้ความคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้รับโอนโดยคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจ
การค้าและระบบกฎหมายเป็นสำคัญ กฎหมายแห่งของไทยยึดถือระบบสัญญาเดี่ยวในการโอน
กรรมสิทธิ์ได้บัญญัติชื้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนเพื่อให้ความคุ้มครองบุคคล
ภายนอกผู้รับโอนโดยสุจริตให้ได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่นที่เขามีกรรมสิทธิ์อยู่แล้ว โดย
เขามีได้ยินยอมให้กฎหมายบังคับให้เจ้าของเดิมสละกรรมสิทธิ์ไปและกลับได้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง¹
เฉพาะในพฤติการณ์พิเศษ บทบัญญัติมาตรา 1332 อยู่ในหมวดการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ใน
พฤติการณ์พิเศษ แต่กฎหมายบัญญัติให้สิทธิแก่เจ้าของเดิมที่จะติดตามได้ทรัพย์สินนั้นคืนได้
จึงมีปัญหว่า ผู้ชื้อจะไ้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นหรือไม่เพียงใด อันจะได้พิจารณาในบทต่อไป

¹ ประมุข สุวรรณศรี, เรื่องเดิม, หน้า 206.